

اساس و ریشه‌ی فرهنگ عبارت است از عقیده و برداشت
و تلقی هر انسانی از واقعیات و حقایق عالم، و نیز
خلقیات فردی و خلقیات اجتماعی و ملی.

بسم الله الرحمن الرحيم

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
پیام وحی	۳
کلام معصوم (ع)	۴
تعامل معماری و ادبیات منظوم	۵
عال ایجاد شهرهای جدید و ناموفق بودن آن ها در جذب جمعیت	۱۱
شیخ ما گفت	۲۲
ده اصل برای انتخاب شریک زندگی مناسب	۲۴
این چنین آورده‌اند	۲۶
مناسبت‌ها در فصل زمستان ۹۶	۲۸
اخبار دانشگاه	۳۳

عنوان مجله:

جامع شیخ بهایی

(مجله داخلی دانشگاه شیخ بهایی)

زمستان ۹۶

صاحب امتیاز و مدیر مسئول:

دکتر سید محمود خاتون‌آبادی؛ معاونت دانشجویی و فرهنگی

نگارش، بررسی و نظارت: شورای سردبیری

رایانامه مجله:

Jshbu1392@gmail.com

jshbu@shbu.ac.ir

پیام وحی

مریم کانلی *

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا تَيَمُمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تَفْقَهُونَ وَلَسْتُ بِآخِذٍ بِهِ...»^۱
 «ای اهل ایمان، اتفاق کنید از بهترین آنچه اندوخته‌اید و از آنچه برای شما از زمین می‌روانیم و بدها را برای اتفاق در نظر نگیرید، در صورتی که خود شما جنس بد را نستانید...»

اصطلاح اتفاق در قرآن به معنای بخشش مال به فقیران برای کسب رضای خداوند؛ و در نزد عارفان به منزله‌ی کمال بخشش است و در لغت به معنای کم شدن می‌باشد.^۲ خداوند متعال در کتاب آسمانی خود بارها به اتفاق و بخشش مال سفارش نموده است و مشخص می‌کند که بخشش باید از مال پاک و طیب باشد نه خبیث که انسان فقیر و نیازمند آن‌را به رغبت دریافت نماید، نه از روی کراهت و اجبار و در شأن نزول آیه‌ی بالا نیز گویند: «که در زمان پیامبر (ص) عده‌ای از خرماهای بسیار بد خود اتفاق می‌کردند و این آیه درباره‌ی آنان نازل گردید.»^۳ در این آیه قرآن نه تنها خداوند، آدمیان را از بخشش مال بد نهی فرمود بلکه به یک نکته‌ی ظریف دیگر نیز اشاره دارد و آن این است که اتفاق در راه خدا، یک طرف آن مؤمنان نیازمند و طرف دیگر خداوند متعال و با این حال اگر اموال پست و بی‌ارزش انتخاب شود از یک سو تحقیری است نسبت به نیازمندان و از سوی دیگر بی‌ادبی است نسبت به مقام والای پروردگار. پس در اتفاق نمودن باید بی‌نیازی و حمد خدای را در نظر داشت و باید بدانیم آن‌که آدمی را بی‌نیاز می‌کند و فقیر می‌سازد خدای سبحان است نه مال و ثروت: «وَأَنَّهُ هُوَ أَغْنَىٰ وَ أَقْنَىٰ»^۴

پس باید بدانیم آنان‌که بر اثر بلایای طبیعی، بیماری، جنگ و غیره فقیر شده و نیازمند دریافت کمک می‌شود، دارای عزت نفس بالایی هستند. بنابراین شایسته است که از بهترین مال خود در راه رضای خداوند بخشش کنیم و بخشش مال نامطلوب و کثیف هیچ خیری برای اتفاق کننده در بر ندارد، از سوی دیگر طبق آیات الهی اتفاق باید عادلانه و دور از هرگونه اسراف باشد و باعث فقر و نیاز خانواده نگردد و همچنین به خاطر ترس از فقیر شدن کم و نامرغوب نباشد. زیرا ترس از فقیر شدن وسوسه‌ای از جانب شیطان است: «الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَ يَأْمُرُكُم بِالْفَحْشَا»^۵ چرا که خداوند متعال همان‌گونه که به اتفاق دعوت و تشویق می‌نماید وعده می‌دهد که: «هر چیزی را که در راه او اتفاق کنید، عوض آن را می‌دهد و او بهترین روزی‌دهندگان است.»^۶ همچنین خداوند برای اتفاق کردن پاداش و فواید بسیار در نظر گرفته است از جمله آن‌که: اتفاق مانع هلاکت اجتماعی و باعث زیادی مال می‌شود^۷ و البته اتفاق سبب آمرزش گناهان و تقرب به خداوند است: «... مَا يُثَبِّتُ قُرْبَاتٍ عِنْدَ اللَّهِ»^۸ و دیگر آن‌که اتفاق و بخشش نمودن نفس را تزکیه می‌کند: «خَذَّ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَ تَزَكِّيهِمْ بِهَا»^۹

* - مدرس معارف اسلامی دانشگاه شیخ بهایی

۱- قرآن، بقره، ۲۶۷.

۲- راجع اسقفی، مفردات، ص ۵۰۲.

۳- مصطفیٰ عباسی، مقدم، مفاهیم جاویدان، ص ۲۱.

۴- قرآن، نجم، ۴۸.

۵- همان، بقره، ۲۶۸ «شیطان شما را وعده می‌دهد و به کارهای زشت وادار می‌کند».

۶- همان، سبأ، ۳۹.

۷- همان، بقره، ۲۶۱.

۸- همان، توبه، ۹۹.

۹- همان، ۱۰۳.

کلام معصوم

مریم کاظمی *

پیامبر اکرم (ص): «الصبرُ مِنَ الْإِيمَانِ كالرَّس مِنَ الْبَدَنِ»^۱.

«صبر نسبت به ایمان، به منزله‌ی سر برای بدن است».

صبر که در لغت به معنای حبس و در تنگنا قرار دادن است؛ و در فرهنگ اخلاقی به معنای وادار نمودن نفس به انجام آنچه که عقل و شرع اقتضا می‌کند و بازداشتن از آنچه عقل و شرع نمی‌کند؛ در واقع عام‌ترین و مهم‌ترین صفت نفسانی بازدارنده انسان است^۲ و به این جهت در قرآن مجید بیش از صد بار در شکل‌های مختلف به کار رفته و جایگاه و اهمیت خاصی نزد پروردگار عالمیان دارد.^۳ از جمله آن که خداوند علت رسیدن بعضی از بنی‌اسرائیل به مقام امامت و هدایت مردم را صبر و شکیبایی آنان معرفی می‌کند و می‌فرماید: «چون شکیبایی کردند و به آیات ما یقین داشتند، برخی از آنان را پیشوایانی قرار دادیم که به فرمان ما هدایت می‌کردند»^۴.

در مورد چگونگی پاداش صابران در روز قیامت نیز، در جایی به آن‌ها وعده پاداشی بهتر از آنچه عمل کرده‌اند می‌دهد: «و قطعاً کسانی را که شکیبایی کردند به بهتر از آنچه عمل کردند، پاداش خواهیم داد»^۵ در جایی دیگر اعلام می‌دارد که اجر و پاداش صابران از حد و شمارش خارج است: «بی‌تردید، شکیبایان پاداش خود را بی‌حساب [و] به تمام خواهند یافت»^۶.

همچنین خداوند به افرادی که در سختی‌ها و شرایط مختلف صبر می‌نمایند وعده‌ی همراهی داده و می‌فرماید: «صبر کنید که خدا با شکیبایان است»^۷ و البته نصرت و پیروزی را تنها در سایه‌ی صبر و شکیبایی امکان‌پذیر می‌داند و درود و رحمت پروردگار را به صابران ارزانی می‌دارد^۸ و به این جهت است که نبی مکرم اسلام (ص) نیز جایگاه صبر را آن‌چنان رفیع و بلندمرتبه می‌داند که آن‌را به منزله‌ی ی سر برای بدن توصیف می‌کند.

اما در پایان لازم است تا چند نکته را پیرامون صبر مطرح نماییم. اول آن که منشأ و سرچشمه‌ی صبر از جانب خداوند است و به این جهت صبر از صفات انبیای بزرگ الهی است. دوم آن که صبر کلید بهشت و وسیله‌ی شناخت و آزمایش مجاهدان و مؤمنان واقعی می‌باشد و در نتیجه در دنیا و آخرت سبب دریافت صلوات خداوند و دستیابی به مقام رضا و محبت پروردگار است. از سوی دیگر صبر وسیله‌ی میزان و درجه‌ی بهشتیان در آخرت است.^۹ پس به این جهت است که امام حسین (علیه‌السلام) فرزند خود امام سجاد (علیه‌السلام) را به صبر و شکیبایی وصیت نموده و خطاب به ایشان می‌فرماید: «یا بُنَّیْ اَصْبِرْ عَلَی الْحَقِّ وَ اِنْ کَانَ مَرًّا»^{۱۰}.

* - مدرس معارف اسلامی دانشگاه شیخ بهائی

۱- علامه مجلسی، بحارالانوار، ج ۹، ص ۲۰۳.

۲- رالف اسفهانلی، مفردات، ص ۴۷۴.

۳- احمد دیلمی، اخلاق اسلامی، صص ۲۰۰-۱۹۹.

۴- قرآن، سجده، ۲۴.

۵- همان، نمل، ۹۶.

۶- همان، زمر، ۱۰.

۷- همان، انفال، ۴۶.

۸- همان، آل عمران، ۱۲۵، بقره، ۱۵۷.

۹- مصطفی عباسی مقدم، مفاهیم جلدوان، صص ۷۸-۷۹.

۱۰- علامه مجلسی، بحارالانوار، ج ۷۰، ص ۱۸۴.

تعامل معماری و ادبیات منظوم

مروری بر موارد تاریخ بناهای همگانی

مرتضی جعفری فشارکی*

چکیده:

در معماری ایرانی از دیرباز برای ثبت تاریخ پایان یافتن بنای ساختمان‌های عمومی و عمارت‌های بزرگ - به ویژه بناهای عبادی، آموزشی، آرامگاهی و حکومتی - از ادبیات منظوم مدد جست‌اند و بدین گونه با ثبت نام و نشان بانی و مؤسس یا ساعی و معمار و ذکر دقیق تاریخ اتمام بنا، در قصیده یا قطعه ای مناسب، تعامل مستقیم میان فرهنگ ایرانی و معماری ایرانی را در طول تاریخ به ثبت رسانده‌اند. زیرا شاعران هر عصر ضمن به نظم در آوردن تاریخ دقیق پایان یافتن ساختمان، تناسب فعلی، فاعلی و انفعالی آن بنا را در عبارتی کوتاه یا مصرعی مناسب هنرمندانه به نمایش گذاشته اند؛ چنان که نمونه های ماندگار این تعامل فرهنگی میان معماری و ادب فارسی را نه تنها در سراسر ایران بلکه در گوشه و کنار حوزه وسیع تمدنی ایران یعنی فرارود (ماوراءالنهر/ آسیای میانه)، افغانستان، پاکستان، هند، ترکیه، عراق، کشور های حاشیه خلیج فارس و حتی شهرهای مذهبی عربستان نیز بر سردر عمارت‌ها یا محراب‌ها با حجاری یا کاشی‌کاری یا گچ‌بری می‌توان دید. در این مقاله با تکیه بر مطالعات کتابخانه‌ای، به روش توصیفی - تشریحی با تأکید بر مواد تاریخ بناهای همگانی، به تشریح انواع روش‌ها و ارائه نمونه‌ای از هر یک از آن روش‌ها می‌پردازیم.

واژگان کلیدی: ماده تاریخ، ادبیات منظوم، بناهای همگانی، فرهنگ ایرانی، قصیده، مصرع.

مقدمه:

ثبت تاریخ واقعه‌های همچون پایان یافتن بناهای آباد را در ادب فارسی "ماده تاریخ سازی" می‌خوانند و این البته ممکن است به فارسی یا عربی، به نظم یا به نثر باشد، ولی اغلب قریب به اتفاق ماده تاریخ‌ها برای بناهای بزرگ در حوزه تمدنی ایران به نظم فارسی است که نه تنها در کشورهای آسیای میانه بلکه حتی در هند، ترکیه و کشورهای مجاور دیگر عموماً زبان فرهنگی و گاهی دیوانی آنها شمرده می‌شده است. در فرهنگ گران سنگ ایرانی برای ثبت تاریخ اتمام بناهای همگانی و مهم یا وقایع قابل ذکر دیگر (همچون وقوع زلزله، شیوع وباء، انقلابات عمومی، عزل و نصب‌های مهم، وفات بزرگان، جلوس پادشاهان، اتمام تألیف و تصنیف‌ها و امثال آن‌ها) از چند روش مختلف استفاده شده است.

روش اول، این است که سال دقیق پایان یافتن بنا به طور شفاف و واضح عیناً در متن شعر بیاید. برای مثال، میرزا محمد حسین ذکاء الملک اول متخلص به فروغی، برای ثبت تاریخ دقیق زائرسرا و مقبره بزرگی که یوسف مستوفی الممالک آشتیانی، صدر اعظم معروف ناصرالدین شاه قاجار پس از مرگ حکیم حاج ملا هادی سبزواری، در سبزواری ساخت، پسرایه و سبزی را چنین سروده است:

در هزار و سیصد، این فرخ بنا، شد ساخته تا که زایر را بود جبار و مجاور را مجیر

روش دوم، این است که تاریخ واقعه ای، عیناً ولی با شفافیت کمتر، مثلاً از حاصل جمع یا ضرب یا تفریق اعداد به دست آید و در شعر ضبط شود. برای مثال، فردوسی که پی افکندن اثر جاویدان خود، شاهنامه را به کاخی بلند تشبیه کرده است که «زیاد و باران نیابد گزند»، تاریخ به پایان بردن شاهنامه را ۵۸۰ «پنج هشتاد بار» = ۴۰۰۰۰ م.ق. ثبت کرده و گفته است:

ز هجرت شده پنج، هشتاد بار که گفتم من این نامه شاهوار

روش سوم، این است که برای ثبت واقعه یا تاریخ اتمام بنا، به جای استفاده از اعداد از حروف که نماد اعداد شمرده می‌شوند، استفاده شود. در زبان فارسی و عربی، در برابر ترتیب راجح الفبایی، برای حروف بیست و هشت گانه عربی، ترتیب دیگری وجود دارد که عبارت است از: ا-ب-ج-د-ه-و-ز - ح-طی - ک-ل-م-ن - س-ع-ف - ق-ر-ش - ث-خ-ذ - ض-ظ، هر کدام از این حروف را نماد عددی معین به ترتیب از یک تا ده و

* عضو هیئت علمی گروه معماری و شهرسازی دانشگاه شیخ بهایی

سپس از بیست تا نود و سپس از صد تا هزار می‌دانند و لذا این روش با استفاده از حروف ابجد، تاریخ پایان کار بناهای مهم یا هر واقعه دیگری را می‌توان ثبت و ضبط کرد. برای مثال، تاریخ مرگ حافظ را چنین به شعر در آوردند:

ب (باء) ص (صاد) ذ (ذال) = ۷۹۲

ز روز هجرت میمون احمد	به سال و (صاد) و (ذال) ابجد
فرید عهد، شمس الدین محمد	به سوی جنت اعلی روان شد

روش چهارم، این است که به جای ذکر حروف ابجد مورد نظر، حروف را با نوعی تعمیم (معما سازی) به عنوان تاریخ مورد نظر به خواننده منتقل کنند؛ برای مثال امیرعلی شیرنوبی حرف (ظ) را با تاریخ قتل میرزا محمد امین نامی از شورشیان عصر خود را برابر یافته است. اما آن را به خواننده چنین منتقل کرده است: ظ سر ظالم

ظالمی را کشته سوی شهر آوردند سر

روش پنجم، این است که ماده تاریخ از طریق برابری سال مورد نظریه حساب حروف ابجد با کلمه یا عبارتی مناسب و معنی دار، ثبت و ضبط شود. مثل این که امیرحسین هروی تاریخ بنای مسجد جامع هرات را به سال ۹۰۰ م.ق. از سوی امیرعلی شیرنوبی ساخته شد با عبارت «ثانی مسجدالاقصی» برابر یافته است. یا آنکه دیگری در حیدرآباد دکن هند، تاریخ بنای پل معروف نزدیک آن شهر را به سال ۹۵۰ م.ق. با عبارت «صراط مستقیم» به حساب حروف ابجد، مطابقت داده است.

روش ششم، این است که شاعر به جهت اهمیت و ارزش بیشتری که به تناسب و مضمون «ماده تاریخ» می‌دهد، در مواردی که عبارت متناسب از جهت تاریخی با سال مورد نظر مطابق نباشد با نوعی زیاد و کم کردن حروف به وسیله مصرع ما قبل، به هدف خود یعنی حفظ عبارت متناسب و به دست دادن تاریخ دقیق می‌رسد. برای مثال، استاد محمد تقیملک الشعراوی بهار، تاریخ بنای دانشگاه تهران را که به سال ۱۳۱۳ در دستور رضا شاه پهلوی تأسیس شد، چنین ساخته است: ۱۳۱۴-۱۳۱۳

از «ادب» کلک بهار افکند سر در پیش و گفت : (شاه این پاینده دانشگاه را بنیاد کرد)

به این توضیح که ارزش عددی مصرع آخر بیت بالا ۱۳۱۴ است و چون سر کلمه «ادب» (یعنی الف = ۱) از آن بیرون افکنده شود، تاریخ مورد نظر ۱۳۱۳ به دست می‌آید. در مقابل این ماده تاریخ که حرفی باید از ماده تاریخ مطلوب کسر شود، در بعضی موارد برای درست درآمدن ماده تاریخ مطلوب باید حرف یا کلمه ای به آن افزوده شود. برای مثال، استاد جلال الدین همایی مخلص به «سنا» برایشیح در آمدن ماده تاریخ بنای آرامگاه صائب تبریزی که در ۱۳۸۴ م.ق. ساخته شد، چنین سروده است: ۱۳۸۱+۳=۱۳۸۴
سنا «ها» در میان بنهاد و گفت از بهر تاریخش :

(اساس طرح این آرامگاه از فکر صائب شد)

اولین ماده تاریخ فارسی که با استفاده از کلمات مناسب و معنی دار برای بناهای همگانی سروده شده است، ماده تاریخی است که حکیم اتوری، در ۵۴۲ ه.ق. که یکی از بزرگان بلخ در آن شهر برای گذراندن ساعات فراغت مردم و تفریح و تزیین عمارتی ساخته بود، دو کلمه «فرح» (مساوی ۲۸۸) و «نرد» (مساوی ۲۵۴) را که مجموع آن ها ۵۴۲ می‌شود، برای ثبت تاریخ بنای عمارت مذکور استخراج کرد و گفت:

بوده در (نرد) و (فرح) نقشش به کام

تا (فرح) تاریخ این نقش است و (نرد)

این گونه «ماده تاریخ» ها که با خطوط خوش و نقوش مناسب، اغلب بر سردرها و درگاههای ورودی بناهای بزرگ همگانی به تصویر کشیده شده است، تعامل بین فرهنگ بومی و شعرو ادب فارسی را با معماری به خوبی نشان می‌دهد و نه تنها از لحاظ تاریخ معماری سنتی ایران و ثبت نام معماران بزرگ ایرانی در طول تاریخ بلکه همچنین از جهت ادبی و تاریخ ادبیات و نشان دادن نفوذ مستقیم فرهنگ و ادب در سنت‌های معماری ایرانی حائز اهمیت است.

ما در مقاله حاضر به منظور نشان دادن پیوند معماری ایرانی با فرهنگ و ادب فارسی، به سلسله مراتب تاریخی، نمونه هایی از ماده تاریخ‌های بناهای همگانی ایران و هند (پل، دیوان، خانه، مدرسه، زیارتگاه، حمام، تکیه، آب انبار، مسجد، آرامگاه) را انتخاب کرده و به خوانندگان می‌رسانیم. در این گزینش، شاعران مختلف انواع اشعار و انواع ساختمان‌ها رعایت شده تا بدین گونه تعامل و تبادل میان معماری و فرهنگ در حوزه هنری ایران از نظر زمانی و مکانی در گستره‌ای هرچه وسیع تر نشان داده شود.

۱- پل سازی:

۱-۱- پلی در هند

در هندوستان در نزدیکی شهر حیدر آباد دکن، پلی بسیار طولی در نیمه قرن دهم هجری ساخته‌اند و ماده تاریخ آن بر سنگی حک شده است. عبارت «صراط مستقیم» (مساوی ۹۵۰) است.

۲-۱- بنای پل ماریین اصفهان
نجیب کاشانی (نورالدین محمد) تاریخ بنای پل ماریین را در اصفهان در ۱۰۹۸ ه.ق به دستور شاه سلیمان صفوی چنین ساخته است:

سلیمان ثانی که سیلاب حکمش	به سد سکندر فکنده تزلزل
به تعمیر این پل که امواج سیلش	دلیلی نمایان بود بر تسلسل
سحاب کف دست معمار جودش	گهریار شد در محیط تفضّل
ز طبع نجیب این دو تاریخ زیبا	به یک رنگ و بو کرد گل چون دو سنبل:
(یود باز تعمیر این پل مبارک): ۱۰۹۸	(مبارک بود باز تعمیر این پل): ۱۰۹۸

۳-۱- بنای پل کردستان:

میرزا صادق ناطق اصفهانی تاریخ بنای پلی را در کردستان در ۱۲۱۸-۱۲۱۹ ه. ق به دستور امان الله خان حاکم کردستان گفته است که هر مصرع آن ماده تاریخ است:

قصه کوتاه چون بنای پل شد از والی عهد	از صفا وز صدق هر کس کرد بر والی دعا
قطعه آورد ناطق از زلال طبع و گفت	از سخای والی والا شده این پل بنا

۴-۱- بنای پل آهنی زاینده رود:

صغیر اصفهانی تاریخ بنای پل آهنی زاینده رود اصفهان را در ۱۳۷۶ ه.ق چنین گفته است:

صغیر از اصفهان بهر تماشا	در آنجا رفت و تاریخش چنین ساخت
که «پا» بر روی پل نهاد و گفتا	(پلی زیبا ز عزمی آهنین ساخت) ۱۳۷۶ = ۳ + ۱۳۷۳

۲- مدرسه سازی:

۱-۲- بنای مدرسه بارفروش (پابل)

ناطق اصفهانی برای تاریخ بنای مدرسه ای در شهر بار فروش (پابل) به دستور میرزا شفیع وزیر به سال ۱۲۱۷ ه.ق ساخته است:

در عهد پادشاه جم اقبال جم نشان	کز وی بلند آمده کاخ و سرای علم
لطف جهان، وزیر زمان، میرزا شفیع	کز رأی وی گرفته بلندی هوای علم
چون کعبه کرد مدرسه طرح در زمین	کز آن چنو سپهر روان شد صدای علم

۲-۲- بنای مدرسه امام (شاه) تهران

ناطق اصفهانی قصیده‌ای سی و پنج بیتی برای تاریخ بنای مدرسه و مسجدی که به امر فتحعلی شاه قاجار در تهران بنا گردید (مسجد شاه سابق و مسجد امام خمینی کنونی) سروده است که در هر مصرع آن جداگانه (یعنی مجموعاً هفتاد عبارت مختلف) تاریخ بنای این بنای آموزشی نیايشگاهی را که در ۱۲۲۳ ه. ساخته شده است ضبط کرده است:

از سوی شاه دهر بنا شد بنای علم از وی گرفت زیب، بنا و سرای علم

۳-۲- بنای مدرسه محمدیه سبزوار

زنده یاد آیت الله استاد سید علی نقی امین برای تاریخ اتمام بنای این مدرسه سروده‌اند:

این مدرسه کز صفاست رشک جنات از بام و درش مدام ریزد برکات

تاریخ بنای آن سرود «ابن امین» هنگام ورود لب گشای از «روضات»

۳- مسجد سازی

۱-۳- بنای مسجد دارالاحسان سنندج

امان الله خان والی کردستان در عهد فتحعلی شاه قاجار مسجد جامع دارالاحسان سنندج را که از بناهای منحصر به فرد کردستان است در ۱۲۲۷ ه.ق. شروع کرد و در ۱۲۲۸ ه.ق. به پایان رسانید. شاعری به نام فتح الله کردستانی متخلص به «خرم» قطعه‌ای در سی و سه بیت برای ماده تاریخ این بنای نیايشگاهی ساخته است که تمام ابیات آن در مصرع های اول، تاریخ آغاز بنا و در مصرع های دوم، تاریخ اتمام بنا را به دست می‌دهد:

منت ایزد را ز عدل والی ایام شد این همایون سرزمین بس به فردوس برین

ناطق اصفهانی نیز برای تاریخ بنای مسجد دارالاحسان سنندج قصیده‌ای ساخته است که هر مصرع آن تاریخ اتمام این بناست و یک بیت آن، این است:

دارالاحسان اش مسمی شد که بنای ازل کسوتی ز احسان او آورد بر بالای علم

۲-۳- مرمت سردر مسجد علی اصفهان

صغیر اصفهانی به مناسبت مرمت سردر مسجدعلی اصفهان در ۱۲۲۳ ش به همت شیخ زاده هراتی سروده است:

شیخ زاده، آن ملقب بر هراتی ز اهل یزد کز ازل خو کرده با مهر نبی عشقی ولی

کرده بر مسجد علی تعمیر کامل، وین عمل خود دلیل روشنی از اوست بر روشن دلی

خواست از دوران شمس مصرعی گوید صغیر نامه تاریخ اش رقم سازند با خط جلی

کاملی از جمع ناگه سر برون آورد و گفت: (مرحبا سعی هراتی، یار او بادا علی) ۱۲۲۳ش.

۳-۳- تکیه و مسجد سیادتی سبزوار

مرحوم آیت الله استاد سید علینقی امین برای اتمام بنای تکیه و مسجدی که به همت مرحوم آیت الله حاج میرزا حسن سیادتی در شهر سبزوار ساخته شده بود در ۱۲۴۲ شمسی چنین سروده‌اند:

سیادتی که به علم و عمل بود مشهور گزند چشم و حوادث ز جسم و جانش دور

به علم اعلم و در زهد آیت عظمی به یک اشاره شد از جانب خدا مامور

بنای تکیه و مسجد نهاد در بیهق که تا ابد به جهان ماند این بنا معمور

ز عقل ابن امین خواست چون که سال بنا بلادرنگ خرد گفت: «انه مغفور»؛ ۱۳۸۲ق.

۴- عمارت های بزرگ خصوصی

رفیع الدین واعظ قزوینی در ۱۰۸۱ ه.ق. برای عمارتی بزرگ و زیبا چنین ماده تاریخی ساخته است:
بی تاریخ آن کلکم رقم زد
که: (این زیبا بنا فرخنده بادا) ۱۰۸۱ ق.

۴-۱- عمارت حاج میرزا احمد وزیر

ناطق اصفهانی به سال ۱۲۲۰ ه.ق. برای عمارت حاج میرزا احمد وزیر قطعه‌ای ساخته است که هر مصرع آن تاریخ اتمام آن پناست.
آصف با عقل و فرهنگ آنکه از قدر و کمال
آمد از جان بنده وی آصف بین برخیا
جود وی ساعی بر این محکم سرا شد از علو
چند او بانی در این عالی بنا شد ابتدا

۵- بنای حمام سندانج

ناطق اصفهانی قطعه زیر را برای تاریخ بنای حمامی که در ۱۲۲۰ ه.ق. در سندانج از سوی امان الله خان حاکم وقت کردستان بنا شده است، سروده است که همه مصرع‌های آن ماده تاریخ اتمام این حمام است:

صاحب اقبال و یمن و دین، امان الله خان
والی والا گهر، آن کان الطاف و سخا
در سندانج با هزاران قدر و با اعطاف حق
کرد این حمام راه، آن صاحب دولت بنا

۶- طلاکاری گنبد حضرت امام حسین (ع) در کربلا:

واله اصفهانی برای طلاکاری گنبد حضرت امام حسین (ع) در کربلا به دستور آقا محمد خان قاجار در ۱۲۰۷ ه.ق. چنین ماده تاریخی ساخته است:

رقم زد با سر «اخلاص» واله بهر تاریخش:
۱۲۰۶+۱=۱۲۰۷
(بود این گنبد اقدس طلا ز آقا محمد خان)

۷- بنای آرامگاه ابو علی سینا:

علی اصغر حکمت، وزیر دانشمند معارف و امور خارجه عصر پهلوی ها، قطعه زیر را برای اتمام بنای آرامگاه فیلسوف بزرگ ایرانی ابو علی سینا در همدان ساخته است:

ز الوند است تابان تا فروغ بوعلی سینا
بتابد نور حکمت در جهان چون طور در سینا
شفایی غیر قانونش نباید خاطر خسته
نجاتی جز اشارتش نبیند دیده بینا
عیان شد لطف یزدانش، نهان شد دیو از جانش
بلندی یافت ایوانش، ز طغرای «و آتینا»
رقم زد کلک حکمت در هزارم سال میلادش
که: «ماند این کاخ پاینده بقر بوعلی سینا»

۱۳۷۰ ه.ق

نتیجه:

تعامل هنر معماری با ادبیات منظوم فارسی در هنر ماده تاریخ سرایی در ایران و حوزه تمدنی ایران در کشورهای همجوار، پیشینه‌ای دیرینه دارد. ماده تاریخ‌ها که اکثر با رعایت متناسب کاربرد بناها از پل و مسجد و مدرسه گرفته تا حمام و آب انبار و باغ و تفرجگاه‌ها سروده شده است، بخشی از فرهنگ و تاریخ معماری ایرانی است و جای آن در پژوهش‌های وابسته به هنر معماری خالی است، زیرا در دهه‌های اخیر این سنت جز در موارد استثنایی از سوی معماران مورد بی‌اعتنایی قرار گرفته است و بر خلاف روزگاران گذشته که هنر ماده تاریخ سرایی در زمینه‌های مولد و سازنده همچون بناهای آباد همگانی و یا تولد نوزادان و یا ازدواج و یا فتوحات نظامی یا اختراعات جدید به کار گرفته می‌شد.

اکنون تنها برای ثبت تاریخ وفات و ضبط آن بر سنگ لحدها، مورد استفاده قرار می‌گیرد و حال آن که بجاست همچنان که برای تأسیس مجلس شورای ملی در عهد مظفرالدین شاه، ماده تاریخ (عدل مظفر) یا برای ساختن پلی در هند (صراط مستقیم) ماده تاریخ

ساخته‌اند، امروز هم در بناهای همگانی مثل دانشگاه‌ها، بیمارستان‌ها، فرهنگ سراها، کتابخانه‌ها و امثال آنها، عبارتی موزون و متناسب برای ثبت تاریخ اتمام هر یک از این بناها، کاشی کاری شود.

منابع:

- ۱- امین؛ سید حسن، ۱۳۸۰، فصلنامه معماری و فرهنگ، شماره ۱۰.
- ۲- امین؛ سید حسن، ۱۳۸۰، «مقدمه» دیوان اسرار: کلیات اشعار فارسی حاج ملا هادی سبزواری، تهران.
- ۳- امین؛ سید علینقی، ۱۳۵۳، مساجد و مدارس سبزواری.
- ۴- انوری، ۱۳۷۸، دیوان انوری، به نقل از علی نظمی، تهران، سروش.
- ۵- صدری، مهدی، ۱۳۷۸، حساب جمل در شعر فارسی، مرکز نشر دانشگاهی.
- ۶- صغیر اصفهانی، ۱۳۶۴، دیوان، چاپ چهاردهم.
- ۷- فردوسی، شاهنامه.
- ۸- نخجوانی؛ حسین، ۱۳۴۳، موادالتواریخ، تبریز.
- ۹- واله اصفهانی، ۱۳۷۱، دیوان، تهران، انتشارات برگ.
- ۱۰- همائی(سنا)؛ جلال، ۱۳۶۴، دیوان همائی، تهران، نشر هما.

علل ایجاد شهرهای جدید و ناموفق بودن آن‌ها در جذب جمعیت

(نمونه موردی: شهر جدید مجلسی در اصفهان)

منیژه رحمتی*

چکیده

مقوله احداث شهرهای جدید، عمده ترین سیاستی است که اینک مدیریت شهری و برخی از دستگاه‌های اجرایی مملکت به منظور دستیابی به هدفی، همچون مهار رشد شهرهای بزرگ، مقابله با مسایل رشد شهرنشینی در آینده و از بین بردن آثار فزاینده تمرکز امور، آنرا در رأس تصمیم‌گیری‌های خود قرار داده‌اند.

شهرهای جدید با توجه به تحولات نظریه‌ای در نظامهای مختلف اجتماعی - اقتصادی زمان خود دگرگونی‌های اساسی‌ای را پذیرفته‌اند. در حال حاضر شهر جدید به اجتماع‌های از پیش برنامه‌ریزی شده، جامعه‌ای خود اتکا، با جمعیت و مساحت مشخص، فاصله‌ای معین از مادرشهر، اهداف معین و برخوردار از تمام امکانات و تسهیلات لازم برای یک محیط مستقل گفته می‌شود. الگوی اولیه شهرهای جدید امروزی، بیشتر بر پایه نظریه باغشهر استوار است.

هدف از ایجاد شهرهای جدید در ایران را می‌توان در قالب دو هدف؛ یعنی تمرکز زدایی از شهرهای بزرگ و تمرکز گزینی جمعیت در مناطق توسعه نیافته دانست. عملکرد شهرهای جدید ایران نشان از آن دارد که شهرهای جدید ایران هنوز نتوانسته است آن جمعیت پیش‌بینی شده خود را جذب نماید. و چه عواملی باعث شده که با وجود سرمایه‌گذاری‌های بسیاری که غیر قابل برگشت نیز هست، شهرهای جدید ایران در جذب جمعیت موفق نباشند؟ لذا برای دستیابی به این پرسش در این پژوهش به عنوان نمونه موردی شهر جدید مجلسی در اصفهان انتخاب شده است و با استفاده از مشاهده و مصاحبه و مطالعه اسناد بالادست به پاسخ این سؤال دست یافته‌ایم و در نهایت به این نتیجه رسیده‌ایم که بی‌هویتی شهرهای جدید، عدم تطابق با فرهنگ ساکنان، خوابگاهی بودن، مکان‌یابی نامناسب و ... تنها چند عاملی هستند که در پاسخ به سؤال فوق می‌توان از آنها نام برد. و در پایان کار نیز پیشنهاداتی جهت رفع این عوامل ذکر گردیده است.

واژه‌های کلیدی

شهر جدید، جمعیت‌پذیری، بی‌هویتی، تعلق مکان، شهر جدید مجلسی

۱- مقدمه

بیش از پنج سال است مسئله شهرهای جدید به عنوان تجربه‌ای تازه در فضای شهرسازی کشور مطرح شده است. در این مدت تعداد بیشماری از متخصصین، سیاست‌گزاران، مسئولان و دست‌اندرکاران مختلف، به نحوی در ارتباط با فعالیت‌ها، مطالعات و برنامه‌ریزی‌های توسعه شهرهای جدید قرار گرفته و در زمینه‌های مختلف این مسئله به تفکر و تبادل نظر پرداخته‌اند. لکن هنوز گوشه‌های تاریک و ابهامات بسیاری وجود دارد که بایستی در مورد آنها به مطالعه و تحقیق پرداخت. پس از گذشت چند سال از آغاز عملیات احداث شهرهای جدید هنوز این سؤال مطرح است که ایجاد شهرهای جدید چگونه می‌تواند پاسخگوی اهداف پیش‌بینی شده باشد یا به عبارت دیگر تحت چه شرایطی و با ایجاد چه زمینه‌هایی این راه حل می‌تواند مطلوب و مفید واقع شود و یا بالعکس کارایی خود را از دست داده و به صورت معضل جدیدی در آید. بدون شک نحوه اداره امور این شهرها مؤثرترین شاخصی است که به صورت مستقیم

* عضو هیئت علمی گروه شهرسازی و معماری دانشگاه شیخ بهایی

درچند و چون زندگی در شهرهای جدید تأثیر می‌گذارند. از این روست که برای پاسخ به این سؤال باید شهرهای جدید را به عنوان سکونت‌گاه‌هایی که شرایط ویژه ای بر آنها حاکم است شناخت و هدف از ایجاد آنها را بررسی نمود.

"مهمترین اهدافی که شهرهای جدید مستقل را توجیه می‌کنند می‌توان در موارد ذیل خلاصه نمود:

اول: ایجاد شهرهای جدید مستقل برای توسعه صنایع و بهبود شرایط مناطق محروم و عقب افتاده؛ دوم: تقویت پایه اقتصادی مناطق؛ سوم: تمرکزگرایی جمعیت در مناطق خالی از جمعیت به منظور ایجاد تعادل منطقه‌ای در کشور؛ چهارم: پاسخ به خلأ سیاسی و امنیتی. معایب شهرهای جدید مستقل را می‌توان اینگونه برشمرد: آسیب پذیری در برابر فراز و فرودهای اقتصاد ملی؛ شهرهای جدید مستقل بویژه وقتی کارکرد اصلی آنها صنعتی یا معدنی باشد، در چارچوب سیاست‌های صنعتی کشور ایجاد می‌شوند (سیاست بخشی). بانوجه به اینکه استقرار صنایع معمولاً از منطق برنامه‌ریزی صنعتی تبعیت می‌کنند و با تمایل به سوی منابع معدنی مکان‌یابی می‌شوند، از این رو به خاطر تبعیت از این دو ویژگی در محیط‌های جغرافیایی منزوی ایجاد می‌گردند. این وضع شهر جدید را به یک مجتمع زیستی کم جاذبه و از لحاظ روانی و اجتماعی کم شور و شوق تبدیل می‌کند، به طوری که جو مدنی و فرهنگی لازم در آنها هرگز به وجود نمی‌آید." (اکبرپور، ۱۳۸۹: ۱۳۳)

یکی از اهداف کیفی شهرهای جدید پرهیز از خوابگاه‌های شدن آن از طریق تامین اشتغال برای ساکنین آن و به عبارت دیگر ایجاد همزمان اشتغال و مسکن و اولویت دادن به اسکان کسانی که شغل آنها در شهر جدید است می‌باشد. در این راستا شهر جدید مجلسی در اصفهان در این مقاله به عنوان نمونه موردی در نظر گرفته شده و دلایل ناموفق بودن این شهر در جذب جمعیت پیش بینی شده برای آن مورد بررسی قرار گرفته است.

۲- چارچوب مبانی نظری

"به دلیل آن که سکونت‌گاه‌های جدید در طول زمان، به گونه‌های متفاوتی شکل گرفته و عوامل به وجود آورنده آن‌ها هم بسیار متفاوت بوده‌اند از این رو دیدگاه واحدی برای تعریف و تبیین آن‌ها وجود ندارد. از یک نظر شهر جدید با ایده باغ شهرها توسط اینزرهاوارد^۱ شروع شد و دیگران گونه‌هایی چون شهرهای اقماری، شهرک‌های پیرامونی و شهرهای جدید را بر آن افزودند. از سویی دیگر، برخی ایجاد این قبیل شهرها را دنباله فکر قدیمی اندیشیدن به اتوبیاه‌ها و شهرهای شایگان^۲ می‌دانند که هر یک ایده‌های خاصی را مطرح می‌کردند و از این نظر حتی باغشهرها نیز بر ایده ی نزدیک شدن انسان به طبیعت، بهره‌گیری از محیط آرام و ایده آل و دوری از شلوغی و ازدحام شهرهای بزرگ استوار است و حتی شهرهای صنعتی هم به گونه ای فکر ایجاد محیط امن و مناسب برای توسعه فعالیت‌های صنعتی را دنبال کرده- (انڈونجانی، ۱۳۸۸: ۷)

شهرهای جدید، اجتماعات برنامه‌ریزی شده‌ای هستند که در پاسخ به اهداف از پیش تعیین شده ایجاد می‌شوند. بنابر تعریف، شهرهای جدید دارای تاریخ تولد مشخصی هستند و در زمان کوتاه و معینی ساخته می‌شوند. اینگونه شهرها در تضاد کامل با پیدایش و تحول شهرهای متراکم هستند و بر اساس یک هسته، پیش از آنکه به وجود آیند تشکیل می‌شوند و به کندی رشد می‌کنند. معمولاً برنامه‌ریزی شهر جدید مبتنی بر پیش‌بینی جمعیت است تا این جمعیت تخمینی، پایه‌ای برای پیش‌بینی نیازهای کالبدی، اقتصادی و اجتماعی آینده باشد. در مکانیابی شهرهای جدید موارد ذیل بایستی مورد توجه قرار گیرند: اولاً با ناحیه ای که در آن هستند پیوند منطقی داشته باشند، ثانیاً فاصله آنها از شهرهای بزرگ باید به اندازه ای باشد که سفر روزانه از این شهرها را به شهرهای مجاور تشویق نکند.

^۱ Ebenezer Howard -

۲- آرمشهر

۲-۱- سابقه شهرهای جدید

اگر منظور از طراحی شهرهای جدید را ایجاد نظامی از پیش فکر شده برای نحوه استقرار کاربریهای شهری و نحوه ارتباط بین آنها و در کل مجموعه و نیز نحوه ارتباط این نظام در چهارچوبهای وسیعتر ناحیه ای و ملی فرض کنیم، این امر سابقه ای طولانی دارد. به طور کلی شهرهای جدید در بیشتر دوره‌های تاریخی، بویژه از زمانی که شهرنشینی شروع شد، در اقصی نقاط دنیا طراحی و احداث شده‌اند. احداث این شهرها در مواردی به مثابه برنامه‌ای برای تحقق بخشی از سیاست حکومتها بوده است. که در این زمینه می‌توان از شهرهای جدید بابلی و آشوری در بین‌النهرین، موهنجودارو در ایندوس، کاهن در مصر، میلیتوس، اولسین توس و پریس در یونان و تعدادی مراکز شهرهای جدید در آفریقا نام برد. شهرهای جدید امروزی با گذشته اختلاف دارد، چون امروز شهرهای جدید ابتدا طراحی و سپس احداث می‌شود، بنابراین ایده‌هاورده که در سال ۱۸۹۸ طرح شد با توجه به تحولات عینی هر کشوری، تغییر بسیاری کرده است.

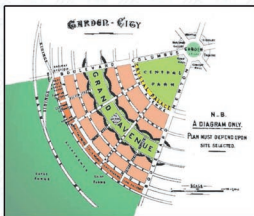
۲-۱-۱- روند شهرهای جدید

دوره اول، باغشهرها به عنوان الگوی اولیه شهرهای جدید (۱۹۳۸ - ۱۸۹۸):

در این دوره باغشهرها، شهرکهای اقماری و سپس شهر جدید به عنوان گزینه ای در برابر رشد ناپسایمان و فزاینده برخی از شهرهای انگلستان بویژه شهرهای صنعتی مطرح می‌شوند. اشکال متعدد شهرهای جدید از ایده باغشهر هاوارد الهام گرفته‌اند. هاوارد در سال ۱۸۵۰ در لندن متولد شد. او با طرح نظریه باغشهرها در سال ۱۸۹۸، مؤسسه باغشهر و برنامه‌ریزی شهری و نیز مجله‌ای را در سال ۱۸۹۹ بنا نهاد. مالکیت و ارزش زمین، مسائل مالکیت، زائعه‌های شهری موضوع‌های مورد توجه هاوارد و دیگر کسانی بود که از آنها تأثیر پذیرفته بودند. ایده وی در زمینه طراحی شهر، مبتنی بر جنبه‌های اقتصادی، بهداشتی، بصری و معماری بود.

هاوارد دیدگاه تخیل گرایان را در تدوین چهارچوب کلی نظریه اش آورد و از دیدگاه اصلاح گرایان درباره زمین استفاده کرد. تشدید مشکلات شهری و هجوم جمعیت روستایی به شهرهای بزرگ پیامد انقلاب صنعتی بود که به طرح پیشنهادهایی از سوی متفکران بسیاری از جمله هاوارد منجر شد. وی در زمانی نظریه خود را ارائه داد که لندن با رشد سریع و بی قواره، مهاجرت شدید روستایی، ازدحام، زائعه‌های ناسالم و کاهش سطح زندگی سالم اجتماعی مواجه بود.

هاوارد چاره کار را نفی پیشرفتهای صنعتی نمی‌دید، بلکه به دنبال راهی بود تا جوامع انسانی از مزایای عصر صنعت برخوردار شوند و مشکلات شهرهای بزرگ نیز رفع شود، وی در سال ۱۹۰۲ با تجدیدنظریه‌ای کتاب خود را با عنوان باغشهرهای فردا تجدید چاپ نمود. او در این کتاب دیدگاهی که اصلاح سیاسی و اجتماعی شهرهای متمرکز را در عدم تمرکز آنها می‌داند، مجموعه باغشهر و شهر اجتماعی نامید. هاوارد یک سیستم ناحیه باغشهر را پیشنهاد می‌کند، طرح وی شامل یک مادرشهر با جمعیتی معادل ۵۸ هزار نفر و تعدادی باغشهر در اطراف آن است، که به وسیله وسایل نقلیه سریع السیر با یکدیگر مرتبط می‌شوند. این باغشهرهای اقماری با کمربند مزارع و پارک جنگلی از یکدیگر و از شهر مرکزی جدا می‌شوند.

تصویر شماره ۱: بافت شهر هوافرد

دوره دوم، سیاست رویارویی با رشد مناطق مادر شهری (۱۹۶۰ - ۱۹۳۸):

با پایان جنگ جهانی دوم، بریتانیا بار دیگر، در توسعه شهرهای جدید پیشگام می‌شود. در این دوره به باغشهرها با دگرگونی‌هایی، به عنوان ابزار ساماندهی مناطق شهری مادرشهر و به منظور رفع مشکلات آن توجه می‌شود؛ از این رو شهرهای جدید در فاصله‌ای از مادرشهر ایجاد و شهرهای بزرگ به عنوان مرکز اصلی فعالیت یا قطب ناحیه شهری بالقوه پذیرفته می‌شوند. در کشورهای در حال توسعه موارد متعددی از برنامه‌ریزی شهرهای جدید طی این دوره طرح می‌شوند.

دوره سوم، تحول در اهداف شهرهای جدید (۱۹۶۰ - ۱۹۷۰):

شهرهای جدید به عنوان ابزار ساماندهی فضای ملی، برنامه‌ریزی ناحیه‌ای و سیاست تمرکززدایی جمعیتی و اقتصادی طرح می‌شوند. ایجاد پایتختهای جدید (شان‌دیگار، برازیلیا و اسلام آباد) در کشورهای در حال توسعه نیز گونه‌ای از این اهداف تلقی می‌شوند. توجه به تمرکززدایی از جمله اهداف نوین ایجاد شهرهای جدید است. (زباری، ۱۳۸۲)

۲-۲- شهرهای جدید در ایران

نظام شهری و شهرنشینی ایران تا پیش از سال ۱۳۰۰ خورشیدی وضعیت مطلوبی داشته است. اما بعد از آن به دلیل تغییرات اقتصادی و افزایش درآمد نفتی و ساخت و ساز در شهرهای خاص نظیر تهران، مشهد و اصفهان، جذب جمعیت از روستاها و شهرهای متوسط به این شهرها اتفاق افتاده و نظام شهری را دستخوش تحولات کرده است. به طور کلی ضرورت‌های احداث نوشهرها در ایران به شرح زیر است: ۱- رشد فزاینده جمعیت و شهرنشینی ۲- مسأله مسکن در شهرهای بزرگ ۳- تمرکززدایی از کلان شهرها ۴- کنترل ساخت و سازهای بی رویه اطراف شهرها و برنامه‌ریزی فضایی ۵- ملاحظات زیست محیطی ۶- توسعه صنعتی برخی از مناطق و استقرار صنایع بزرگ و اسکان کارکنان. (نوری نژاد، ۱۳۸۹)

۳-۲- اهداف کیفی شهرهای جدید

ایجاد شهرهای جدید را می‌توان یکی از مهم‌ترین سیاست‌های وزارت مسکن و شهرسازی برشمرد. واضح است که اگر این سیاست اتخاذ نمی‌گردید، قطعاً با رشد فزاینده جمعیت و رشد بالای شهرنشینی در کشور، معضلات بخش مسکن و سایر مسائل و مشکلات شهرهای بزرگ به مراتب افزون تر می‌شد. همچنین با توجه به ضرورت ایجاد شهرهای جدید به منظور جذب سرریز جمعیت شهرهای

بزرگ و رسیدن به اهداف تعیین شده، در سال‌های آتی شهرهای جدید می‌توانند نقش مهمی در نظام سلسله مراتب شهری ایران، جذب جمعیت، اشتغال و موارد دیگر داشته باشند. اما با این توصیف در صورت مقایسه وضع موجود شهرهای جدید در ایران با اهداف در نظر گرفته شده، می‌توان گفت که در بعضی از موارد شهرهای جدید نتوانسته‌اند به اهداف خود برسند.

اهداف کیفی شهرهای جدید را می‌توان به موارد مختلفی دسته بندی کرد:

- ✓ پرهیز از خوابگاهی شدن شهرهای جدید از طریق تامین اشتغال برای ساکنین آن و به عبارت دیگر ایجاد همزمان اشتغال و مسکن و اولویت دادن به اسکان کسانی که شغل آنها در شهر جدید است.
 - ✓ تامین خدمات اولیه و ثانویه به منظور پرهیز از رفت و آمد شهروندان به شهر مادر یا شهرهای دیگر برای این منظور.
 - ✓ تامین امنیت نسبی در شهرهای جدید از طریق ایجاد نهادهای لازم، و همچنین سرعت در ساخت و ساز و رسیدن به حد نصاب جمعیتی.
 - ✓ ایجاد یک محیط اجتماعی مطلوب از طریق جذب اقشار اجتماعی مختلف.
 - ✓ ایجاد فضای شهری مطلوب و سیمای مناسب از طریق طراحی مناسب فضاهای شهری، تامین امنیت پیاده وسواره، ایجاد فضاهای سبز مناسب، ایجاد فضاهای ساختمانی مناسب، واگذاری طراحی ساختمان های محله‌ها یا واحدهای همسایگی به مهندسين مشاور، (میرجریان، ۱۳۸۷)
- البته بین این اهداف کیفی و واقعیت‌های شهرهای جدید پس از احداث و بهره برداری نیز تفاوت‌های عمده ای قابل مشاهده است:

- ✓ به علت فقدان اشتغال در شهرهای جدید عملکرد این شهرها لااقل در سال های اولیه جز در موارد استثنایی به صورت یک شهر خوابگاهی است.
 - ✓ هرچند در بعضی از شهرهای جدید ساختمان خدمات اولیه مانند مدرسه، درمانگاه و غیره ایجاد شده است اما به دلیل پایین بودن جمعیت شهر این خدمات به دامنه جمعیتی لازم برای بهره برداری نرسیده‌اند، از طرف دیگر تامین خدمات رده بالاتر نیز با جمعیت‌های اندک غیر ممکن است.
 - ✓ امنیت شهری در شهرهای جدید به دلیل شمار کم جمعیت و خلوت بودن و منزوی بودن شهر مطلوب نمی‌باشد. از طرف دیگر نهادهای انتظامی نیز با توجه به جمعیت کم شهر به راحتی در این شهرها مستقر نمی‌شوند. از آنجا که واگذاری زمین به خصوص در سال‌های اولیه بر مبنای واگذاری به تعاونی‌های مسکن بوده، شهرها از تنوع اقشار اجتماعی برخوردار نگردیده و اغلب به سوی تک قشری شدن (عمدتاً طبقه متوسط به پایین) متمایل شده‌اند. (همان منبع)
- عدم تعیین دقیق جایگاه قانونی شهرهای جدید و تعریف نشدن منابع تامین هزینه‌های ساخت این شهرها و ناهماهنگی و نبود همکاری سازمان‌های مختلف، فقدان امکانات زیربنایی و نبود فعالیت‌های اقتصادی، از مهم‌ترین دلایل عدم موفقیت کامل شهرهای جدید برای رسیدن به اهداف تعیین شده بوده است.
- یکی از گونه‌های شهرهای جدید شهری جدید صنعتی می‌باشند. اهداف عمده ایجاد شهرهای جدید صنعتی بدین قرار است: بهره برداری از منابع طبیعی ناحیه، راهبرد توسعه منطقه‌ای، ایجاد قطب رشد، اسکان شاغلان بخش صنعت، امکان دسترسی به صنعت، تولید و سرتاچام ایجاد محیطی برای زندگی کارگران و شاغلان بخش صنعت. شهرهای جدید صنعتی معمولاً به دنبال دوره گذر از جامعه پیش صنعتی به صنعتی ایجاد شدند. این شهرها معمولاً در نزدیکی منابع مواد خام احداث شده و فاصله مطلوب بین ناحیه صنعتی و محل شهر جدید صنعتی حدود ده تا پانزده کیلومتر است. (همان منبع)

۴-۲- بررسی نمونه موردی، شهر جدید مجلسی

روش کار در بررسی نمونه موردی مبتنی بر مطالعه اسناد فرادست و همچنین مشاهده و بررسی تمام فضاهای شهری موجود و مصاحبه با اقشار مختلف ساکن در شهر می‌باشد. اما چون زندگی پر جنب و جوش شهری در شهر چندان جریان ندارد مصاحبه‌ها با رجوع به

درب منازل افراد و به صورت باز صورت گرفته‌اند و ساکنین نظرات و احاسبات خود را در رابطه با شهر خود بازگو نموده‌اند، و سعی شد نمونه‌ها از تمام محله‌ها انتخاب شوند.

شهر جدید مجلسی، سومین شهر جدید استان اصفهان پس از بهارستان و فولادشهر، با مساحتی حدود ۱۰ هزار هکتار در ۶۵ کیلومتری محور صنعتی جنوب غربی شهر اصفهان، مماس بر جاده ی اصفهان - خوزستان در فاصله ی ۷ کیلومتری از مجتمع فولاد مبارکه در دشت قمیشلو واقع گردیده است. مجتمع فولاد مبارکه در شمال غربی شهر مجلسی و در ۷ کیلومتری آن و شهر مبارکه در ۲۰ کیلومتری مجلسی قرار دارد.

تصویر شماره ۲: موقعیت شهر جدید مجلسی در استان اصفهان،
مأخذ: نگارنده

در بین شهرهای جدید اطراف اصفهان کمترین میزان استقبال از شهر مجلسی به دلیل فاصله ی زیاد تا اصفهان صورت گرفته است. این شهر جدید در جوار شهر مبارکه ایجاد شده که این شهر با مشکلات مبتلا به کلان شهر اصفهان دست به گریبان نبوده و شهر جدید مجلسی مزیت خاصی نسبت به مبارکه ندارد. در افق شهرهای جدید اسکان سه میلیون و ۷۵۰ هزار نفر در کشور پیش بینی شده است که سهم جمعیتی پیش بینی شده برای شهر مجلسی ۱۴۰ هزار نفر می باشد.

شهرهای جدید بر اساس وسعت، فاصله، جمعیت، نوع و سطح فعالیت اقتصادی در چندین الگو طبقه بندی می شوند: (۱) شهرهای جدید مستقل (۲) شهرهای جدید اقماری (۳) شهرهای جدید پیوسته. شهرهای جدید مستقل، اجتماع های برنامه ریزی شده ای هستند که با اهداف بهره برداری از منابع طبیعی، انتقال مزایای قطب رشد به نواحی عقب مانده، صنعتی کردن مناطق مستعد، تقویت نواحی صنعتی و تغییر ساخت سیاسی و خدماتی نواحی و کل کشور ایجاد می شوند؛ زیرا هدف از ایجاد شهرهای جدید مستقل در اصل ناشی از «سیاست تمرکز زدایی» ملی و ناحیه ای و تعادل بخشی به نواحی مختلف کشور است.

شهرهای جدید مستقل معایب و محاسنی دارند که در زیر به نمونه‌هایی از معایب آنها اشاره می‌شود:

۱. این شهرها بیشتر در نواحی کمتر توسعه یافته و در زمینی بکر بنا می‌شوند، بنابراین در مقایسه با دو الگوی دیگر شهرهای جدید چون از تأسیسات و تجهیزات شهری کمتری بهره‌مند می‌شوند، هزینه‌های گزافی را ایجاد می‌کنند.
۲. محیط اینگونه شهرها به دلیل انزوای جغرافیایی از نظر روانی و اجتماعی، محیطی کم‌جاذبه و فاقد زمینه‌های لازم برای ایجاد زندگی پرشور و شوق است.
۳. اینگونه شهرها در ایجاد اشتغال و جذب جمعیت‌های ناحیه‌ای موفق نیستند.
۴. اینگونه شهرها اقتصادی تک پایه‌ای دارند و به همین سبب نسبت به تحولات اقتصادی و رونق و رکودهای ناحیه‌ای و ملی حساس و آسیب‌پذیر هستند. (زبیری، ۱۳۸۲)

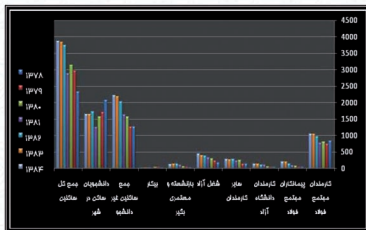
شهر جدید مجلسی با داشتن عملکردی سازمانی- صنعتی جزء شهرهای جدید مستقل است (حدود ۸۰ کیلومتر با مادر شهر خود یعنی اصفهان فاصله دارد)، و با توجه به این حدود ۲۰ سال از تأسیس آن می‌گذرد، هنوز نتوانسته جمعیت پیش‌بینی شده خود را جذب کند. با بررسی طرح‌های جامع و تفصیلی شهر جدید مجلسی و همچنین نظرات مسئولین شهر اهداف ایجاد این شهر را می‌توان در موارد ذیل خلاصه کرد:

- ۱- تعادل بخشی به جمعیت شهری و تعدیل سرریز جمعیت شهر اصفهان
 - ۲- ایجاد قطب‌های اقتصادی جدید در خارج از منطقه
 - ۳- توزیع متعادل جمعیت در منطقه
 - ۴- حفظ نوار سبز حاشیه‌ای زاینده رود
 - ۵- اسکان اهالی منطقه و شاغلین کارخانه فولاد مبارکه و صنایع وابسته، بخش‌های خدماتی، کشاورزی اطراف و کارگاه‌های تولیدی داخل شهر
 - ۶- هدایت توسعه به سمت جنوب زاینده رود
 - ۷- کنترل جدی توسعه‌ی شهری صنعتی
- با توجه به طرح جامع شهر جدید مجلسی جمعیت پایه‌ی این شهر متشکل از خانوارهای وابسته به مجتمع تولید فولاد مبارکه، مهاجران با منشأ فعالیت‌های ساختمانی و کوچندگان با ماهیت فعالیت‌های خدماتی می‌باشند که هر یک از اینها دارای بافت و ترکیب سنی و جنسی ویژه‌ای است. قابل ذکر است که بیشتر مهاجرت کنندگان به شهر مجلسی از شهرهای یزد، چهارمحال بختیاری، بروجن و برخی از شهرهای جنوبی کشور هستند. با توجه به اینکه شهر مجلسی بر مبنای طرح‌های صنعتی شکل گرفته و پارهای از فعالیت‌های علمی و خدماتی در قالب وظایف منطقه‌ای در این شهر استقرار خواهند یافت، بنابراین می‌توان گروه‌های شغلی ساکن در شهر را به صورت زیر دسته‌بندی کرد:

۱. مدیران و مهندسان، کارگران ماهر، کارگران نیمه ماهر و ساده و صنعتی
۲. ارتشیان و کارمندان مربوط به صنایع نظامی
۳. کارکنان بخش دولتی به ویژه در زمینه‌ی خدمات تخصصی و علمی دانشگاهی و صنعتی
۴. کارکنان خدمات مالی، بازرگانی و فروشندگی
۵. کارکنان بخش ساختمانی به ویژه کارگران ساختمانی

جدول شماره ۱: آمار مقایسه‌ای ساکنین شهر جدید مجلسی بر اساس نوع شغل، آمار ارائه شده در جدول فوق جمعیت ساکن در شب می‌باشد و آمار جمعیت روزانه شهر بالغ بر ۸۰۰۰ نفر است. (مأخذ: طرح جامع شهر جدید مجلسی)

مشکل	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴
کارمندان مجتمع فولاد	۱۹۱	۱۶۷	۱۸۵	۱۸۱	۷۳۳	۷۵۵	۷۵۸
دانشجویان مجتمع فولاد	۸۳۳	۷۴۹	۸۰۸	۷۷۹	۹۷۸	۱۰۳۷	۱۰۳۹
دانشگاه آزاد	۱۱	۱۱	۱۸	۷۷	۱۴۱	۵۵	۵۳
سایر کارمندان	۳۵	۳۷	۵۴	۱۰۷	۱۱۰	۱۳۷	۱۳۷
شغل آزاد	۳۸	۴۷	۶۳	۸۰	۹۴	۹۹	۱۱۲
دانشجویان ساکنین غیر دانشجو	۱۶۴	۷۷۸	۷۸۹	۷۳۰	۳۸۱	۳۹۷	۴۴۴
دانشجویان ساکنین در شهر	۸	۱۱	۱۴	۲۷	۳۲	۳۳	۳۰
مدیرکل ساکنین	۳۱	۴۵	۶۷	۱۰۴	۱۳۱	۱۳۴	۱۴۸
دیگر	۴	۱۱	۸	۷	۵	۴	۳
جمع ساکنین غیر دانشجو	۱۲۵۹	۱۲۷۱	۱۵۷۹	۱۶۳۸	۲۰۶۵	۲۱۸۷	۲۲۲۷
دانشجویان ساکنین در شهر	۶۰۷۳	۱۷۰۳	۱۵۷۱	۱۴۴۸	۱۷۷۷	۱۷۵۲	۱۷۴۸
مدیرکل ساکنین	۶۶۳۶	۷۹۷۴	۸۹۴۰	۹۸۸۷	۱۲۷۵۷	۱۳۸۳۸	۱۴۸۷۴

نمودار شماره ۱: آمار مقایسه ای ساکنین شهر جدید مجلسی بر اساس نوع شغل. (مأخذ: طرح شهر جدید مجلسی)

آمار مقایسه ای آنچه از نمودار و جداول جمعیت دیده می شود نشان می دهد دانشجویان بیشترین تعداد جمعیت را چه در شب و چه در روز دارا هستند و این نشان از اهمیت نقش دانشگاه و تاثیر آن در شهر مجلسی دارد. وجود دانشجویان باعث شده که جمعیت روز شهر حدود ۲۰۰۰ نفر از جمعیت شب آن بیشتر باشد و این عامل از خوابگاهی شدن شهر جلوگیری کند اما خود باعث ایجاد تفاوت فصلی از نظر جمعیت در تابستان و دیگر فصل ها شده است. بعد از آن کارکنان صنایع بیشترین جمعیت را دارا هستند و این امر نقش صنایع فولاد و نقش آن در اسکان کارکنان را بیشتر مشخص می -

کند. بعد از این دو، مشاغل آزاد و پیمانکار مجتمع فولاد و کارمندان دانشگاه آزاد بیشترین تعداد جمعیتی را دارا هستند. (میرمجریان، ۱۳۸۷)

محورهای هفت گانه ی توسعه ی شهر جدید مجلسی به شرح ذیل می باشند:

۱- اسکان کارکنان صنایع منطقه: یکی از مهم ترین دلایل ایجاد شهر جدید مجلسی جلوگیری از گسترش جمعیت در مناطقی با قابلیت کشاورزی می باشد. بدین منظور شهر مجلسی محیطی دلپذیر و سرسبز را برای استقرار کارکنان صنایع منطقه فراهم نموده است.

۲- استقرار دانشگاه آزاد اسلامی و سایر واحدهای آموزش عالی: دانشگاه آزاد اسلامی واحد مجلسی یکی از مؤثرترین عوامل توسعه ی شهرمجلسی بوده است. این دانشگاه دارای ۴۵۰۰ دانشجو می باشد که از این تعداد ۳۰۰۰ دانشجو بومی و ۱۵۰۰ دانشجو غیر بومی است. از این تعداد دانشجو ۱۲۰۰ نفر در خوابگاه سکونت دارند. حدود نیمی از جمعیت شهر خصوصاً در روز به دانشگاه تعلق دارد. که این امر علی رقم مشکلاتی که برای بعضی از محله های مجاور دارد، خود باعث پویایی و سرزندگی در شهر شده است. تا جایی که می توان گفت افرادی که در طول روز در شهر پرسه می زنند فقط دانشجویان هستند.

حضور دانشجویان در شهر تأثیرات مثبتی را بر شهر گذاشته است از جمله:

- بهبود شرایط رفت و آمد از مجلسی به شهرهای مختلف

- بهبود خدمات تجاری

- پویا شدن و شلوغی فضاها

- البته حضور دانشجویان در شهر مشکلاتی را نیز داشته است:

-افزایش قیمت اجاره

-با توجه به اینکه دانشگاه فقط دانشجویان پسر را پذیرش می کند این امر سبب ایجاد فضاهای مردانه در شهر می شود.

۳- محور تفریحی: به منظور استفاده ی هر چه بیشتر شهروندان شهر مجلسی و شهرهای همجوار و مراکز جمعیتی استان اصفهان محور تفریحی شهر مجلسی طراحی شده و در حال اجرا می باشد. عناصر اصلی این محور شامل کوه زیبای کلک، قلعه ی تاریخی شریف آباد، ورزشگاه بزرگ، شهرپازی و پارک ارم، مراکز اقامتی و بالاخره مجموعه ی عظیم میدان کوثر که خود شامل موزه های علمی و صنعتی و فرهنگسرا و مراکز تجاری می باشد.

۴- استقرار واحدهای صنعتی: مناطق صنعتی امین و گویان با فاصله ای مناسب از شهر و با وسعتی مناسب برای استقرار واحدهای صنعتی و منطقه ای خاص برای ایجاد کارگاههای صنایع دستی محور چهارم توسعه ی شهر مجلسی را تشکیل می دهد.

۵- انبوه سازی مسکن: واگذاری زمین جهت تولید انبوه مسکن در قالب پروژه های مشارکتی با انبوه سازان و واگذاری زمین به تعاونی های مسکن جهت ساخت واحدهای مسکونی ملکی یا در قالب طرح مهر (۹۹ ساله زمین) و ایجاد مجتمع های مسکونی اجارهای موجب رشد فزاینده ای در شهر مجلسی خواهد شد.

۶- مجتمع هشت بهشت آسوده ماوی: احداث ۷۰۰۰ متر مربع ساختمان توسط انجمن توان خواهان آسوده ماوی برای استقرار آسایشگاهها و ساختمان های چینی در ۶۰ هکتار زمین واگذار شده توسعه ی وسیعی را در شهر مجلسی به وجود خواهد آورد. مرحله ی دوم توسعه ی مجتمع تا ۱۲۰ هکتار پیش بینی گردیده است.

۷- اتصال به خطوط قطار شهری اصفهان: با تصویب دو مسیر برای اتصال قطار شهری اصفهان به مجلسی در شورای عالی ترافیک کشور و انتخاب شهر جدید مجلسی به عنوان پایانه هر دو مسیر قطار شهری که باعث دسترسی سریع و آسان و مطمئن برای شهروندان مجلسی خواهد شد، خود موجب تحول عظیمی در رشد و توسعه ی شهر مجلسی می گردد.

با توجه به مطالعات انجام شده علل اجرا نشدن کامل طرح های توسعه شهر مجلسی را می توان در موارد ذیل خلاصه کرد:

۱- عدم موفقیت شهر مجلسی در جذب جمعیت

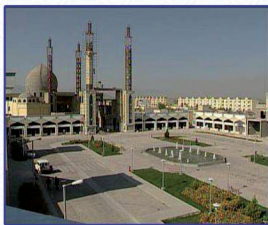
۲- طولانی شدن روند ساخت و ساز طرح های آماده سازی به علت موجود نبودن بودجه

۳- تکیه اصلی شهر به تعاونی‌های مسکن و نه به بخش خصوصی انفرادی
۴- عدم همکاری لازم سازمان‌ها و نهادهای مختلف دولتی و عدم توجه به شهرهای جدید به صورت یک شهر.

۲-۴-۱- یافته‌های تحقیق

در طول مطالعاتی که بر روی شهر انجام شد اعم از بررسی فضاهای شهری و مصاحبه‌ها نتایج ذیل حاصل گردید:
مشکلات شهر از دید مردم عبارتند از: ۱- فاصله‌ی نسبتاً طولانی شهر از اصفهان ۲- وضعیت حمل و نقل (سرویس اصفهان: یک سرویس صبح یک سرویس بعد از ظهر، سرویس مبارکه: هر ۲۰ دقیقه یکبار) ۳- کمبود مکان‌های گذران اوقات فراغت ۴- عدم وجود مراکز فرهنگی ۵- وجود تنها یک درمانگاه سطح پایین ۶- وجود فضاهای مردانه به دلیل اینکه دانشگاه فقط دانشجویان پسر را پذیرش می‌کند. ۷- جدایی زون‌های تجاری و مسکونی در شهر (عدم پویایی در فضاهای مسکونی به دلیل این جدایی، مسافت نسبتاً طولانی بین بعضی از محله‌ها تا مراکز خرید) ۸- وضعیت حمل و نقل درون شهری (عدم وجود سرویس کافی برای دانش آموزان) ۹- عدم وجود دبیران کافی در مراکز آموزشی و رشته‌ها و گرایش‌های مختلف در مراکز دبیرستانی باعث ایجاد سفرهای بین شهری دانش‌آموزان به شهرهای اطراف مانند مبارکه شده است.

محاسن شهر از دید مردم عبارتند از: امنیت در شهر، آرامش، میدان کوثر به عنوان مرکز شهر و عنصر هویت بخش، قیمت کم مسکن نسبت به اصفهان، سرانه سبز زیاد، برگزاری چهارشنبه بازار برای بالا بردن تعاملات در شهر موفق عمل کرده است، اصولی بودن ساخت و ساز بنا بر اساس طرح تفصیلی

تصویر شماره ۳ میدان کوثر، مأخذ: نگارنده

۳- نتیجه گیری

تاکنون در کشور از میان شهرهای جدید احداث شده فقط تعدادی از آنها به مرحله جمعیت‌پذیری رسیده‌اند. اما آنچه در این خصوص باید مورد توجه قرار گیرد، فقدان فعالیت‌های اقتصادی در شهرهای جدید است که یکی از عوامل مهم و تأثیرگذار در موفقیت و یا عدم موفقیت این گونه شهرها به شمار می‌آید

که این عامل روند سکونت شهروندان در شهرهای جدید را کند کرده و همچنین باعث خوابگاهی شدن آنها شده است. بنابراین موفقیت کامل شهرهای جدید زمانی محقق می‌شود که با ایجاد فعالیت‌های اقتصادی در شهرهای جدید، به کیفیت‌های معماری و طراحی شهری، جذب سرمایه‌گذاری، توسعه شبکه‌های ارتباطی، فضاهای مرکزی شهرهای جدید و مشارکت همه دستگاه‌ها و مردم توجه خاص شود و به اجرا در آید به طور کلی می‌توان گفت با تلاش‌هایی که انجام گرفته و قوانینی که طی سال‌های اخیر در

زمینه شهرهای جدید تصویب شده است و همچنین با تصویب لوایحی چون محدوده شهرها و لوایح مربوط به شهرسازی جدید با کمک سرمایه‌های خارجی، امید است در سال‌های آتی رشد و رونق هر چه بیشتر شهرهای جدید واقع گردد و در این بین با استقبال مردم، کلان‌شهرها از حالت بحران و وضع موجود نجات یابند.

بر اساس بررسی‌ها و مشاهدات صورت گرفته در شهر مجلسی عوامل مانند آرامش محیط، قیمت کم زمین و مسکن، اجاره‌های پایین و اسکان در جوار محیط کار از دلایلی بود که ساکنین این شهر در مورد علت اقامت خود در این شهر بیان کردند. در واقع اینها عوامل جذب جمعیت در این شهر می‌باشند. اما در این بین عواملی در جهت ناموفق بودن پیش‌بینی جمعیت شهر مجلسی وجود دارد:

۱- از آنجایی که تصویب ساخت شهر مجلسی در سال ۱۳۶۵ و در زمان جنگ تحمیلی بود به دلیل رشد بالای جمعیت و مهاجرت برای شهر مجلسی تا سال ۱۳۸۵ جمعیتی بالغ بر ۱۴۰۰۰ نفر پیش‌بینی شده بود اما با پایان جنگ و کاهش میزان مهاجرت و هم چنین تغییر سیاست‌های کشور در کاهش مولاید و در نتیجه کاهش نرخ رشد، پیش‌بینی جمعیت شهر تحقق پیدا نکرد.

۲- عدم همکاری فولاد مبارکه در اسکان کارکنان این کارخانه در شهر مجلسی

۳- فاصله ی نسبتاً زیاد مجلسی (۶۵ کیلومتر) تا شهر مادر یعنی اصفهان و نامناسب بودن وسایل حمل و نقل عمومی نیز از علت عدم موفقیت این شهر است.

۴- عدم تامین نیازهای ساکنین به طوری که ساکنین عمده نیاز خود را از شهر همجوار خود یعنی مبارکه و تا حدودی اصفهان تامین می‌کنند نیز می‌تواند از دیگر دلایل ناکامی در جذب جمعیت بیان کرد.

در نتیجه به نظر می‌رسد جهت رفع موانع فوق‌الذکر راه‌حل‌های ذیل می‌توانند پیشنهاد شوند:

۱- واگذاری زمین به افراد (و نه فقط تعاونی‌ها) به منظور جلب اقشار مختلف و سرعت در ساخت و ساز همراه با ضوابط لازم.

۲- ترغیب جذب مراکز اشتغالزا (از طریق دادن زمین رایگان یا با اقساط طولانی مدت به آنها).

۳- تسریع در تهیه و تصویب طرح‌های آماده‌سازی که اساس توسعه این شهر می‌باشند.

۴- تشویق ساکنین به ایجاد فضای سبز از طریق ارائه نهال، تانکر آب و غیره و یا واگذاری موقت قسمت‌هایی از محله یا شهر برای ایجاد باغچه‌های خصوصی به شهروندان.

۵- موظف شدن سازمان‌های دولتی به همکاری لازم در جهت تامین و راه‌اندازی بخش‌هایی از تاسیسات، تأمین مدیریت-های لازم و نیروی کارشناسی مورد نیاز.

۴- فهرست منابع

اکبرپور، محمد، ۱۳۸۹، تحلیل عملکرد شهرهای جدید در نظام شهری کشور، نشریه پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، شماره ۱، صفحات ۱۳۱-۱۵۱

زنجانی، حبیب‌الله، ۱۳۸۸، نگرشی نو در نیاز سنجی و مکان‌یابی شهرک‌ها و شهرهای جدید، مجله آبادی شماره ۶۵

زیاری، کرامت‌الله، ۱۳۸۲، برنامه‌ریزی شهرهای جدید، چاپ سوم، انتشارات سمت

میرمرجریان، فرزند، ۱۳۸۷، کارگاه برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه شیخ بهایی، گروه شهرسازی، مطالعات نگارندگان

نوری نژاد، علی، ۱۳۸۹، ارزیابی شهرهای جدید در ایران با تکیه بر توشهرهای بعد از پیروزی انقلاب اسلامی

شیخ ما گفت... *

از محمد بن عبدالعزیز روایت شده است که گفت: ابو عبدالله جعفر بن محمد الصادق (ع) فرمود: ای عبدالعزیز! ایمان، ده پله دارد همچون نردبان که از آن، به ترتیب بالا روند. پس، آن که در پله اول است، مبدا که به دومی گوید: ترا چیزی حاصل نیست!

و به همین سان، تا مرتبه دهم.

و آن کس را که به رتبه، از تو پایین تر است، میفکن! زیرا، آن که فرائز از توست، ترا بیفکند! و چون بینی که دیگری، به رتبه ای از تو فروتر است، به مهربانی، او را به سوی خویش آر! و بر او تحمیل مکن! تا بی طلاق نشود و نشکند، چه، آن که مؤمنی را بشکند، جبران آن بر وی است. از آن نردبان، مقدار در پایه هشتم و ابوذر نهم و سلمان در پله دهمین است!!!

امیرالمؤمنین (علی) ع در یکی از جنگ‌ها بر استری سوار بود. او را گفتند: ای امیرالمؤمنین! ای کاش بر اسبی می نشستی؟! و او گفت: من، از آن که حمله آرد، نگریزم و به آن که گزند نماند، حمله نمانم. و است، ما کافر است!

عارفی گفت: برادر نیکوکار، تو را از نفس تو، سودمندترست، چه، نفس، تو را به بدی فرمان می‌دهد و برادر نیکوکار، تو را امر به خیر می‌کند.

دشمن چون به تو نیازمند باشد، دوستدار بقای توست و دوست چون از تو بی نیاز شود، مرگ تو بر او آسان می‌گردد. و نیز گفته اند: هر مودتی که طمع آن را گره زند، نومیدی، آن را از هم بگسلد.

نزد (فیض عیاض)^۱ سخن از زهد رفت، او گفت: در کتاب خدا، دو سخن است: لاتاهوا علی ما فاکتکم و لا تفرحوا بما آتاکم.^۲

* تهیه و تنظیم: امور فرهنگی دانشگاه شیخ بهایی

۱- فیض بن عیاض (ترگذشت ۱۸۷ق) عارف و زاهد مشهور و از رجال صوفیه، وی از شاگردان امام صادق (ع) بود و از ایشان روایاتی نقل کرده است. <http://fa.wikishia.net/view>

۲- برای آنچه از شما فوت شده تسلف نخورید، و به آنچه به شما داده است دل بسته و شادمان نباشید (سوره ۵۷ الاحزب)

از ابن عباس روایت شده است که جمعی به نزد پیامبر(ص) آمدند و او را گفتند: فلان کس، روزها روزگار است و شب ها به نماز ایستاده و بسیار ذاکرست.
پیامبر(ص) فرمود: کدام یک از شما، خوردنی و آشامیدنی او را می‌دهید؟ گفتند: همه ما!
پیامبر(ص) فرمود: همه شما از او بهترید!

یکی از معتمدان حکایت کرد، که: در یکی از سفرهای خویش، به قبیله (بنی عدرة) رسیدم و در خانهای فرود آمدم، دختری دیدم که زیبایی را در حد کمال داشت و از زیبایی جمال و بیان او، به شگفت آمدم. در یکی از روزها که از خانه بیرون رفتم، تا قبیله را گردشی بکنم، جوانی را دیدم زیباروی که آثار شیفتگی، از چهره او پیدا بود. لاغر، چون هلال و نحیف چون خلال، و همچون آتش زیر دیگ می‌سوخت، اشک بر رخسارش جاری بود و ایباتی تکرار می‌کرد که این بیت، از آنهاست:

بر تو شکیبائیم نیست و به نیرنگ نیز بر تو راهی ندارم، نه از تو گزیری دارم و نه گریزگاهی، مرا هزار در دیگر هست که راهشان را می‌شناسم، اما بی دل، کجا روم؟ اگر دودل داشتم، با یکی می‌ریستم. اما در عشق تو یکدل و رنج می‌کشم!

از حال و وضع آن جوان پرسیدم، گفت: دختری را که تو در خانه پدر اویی، دوست دارد. و دختر، از سال‌ها پیش، از وی، روی نهفته است.

گفت: به خانه آمدم و آن چه دیده بودم، به دختر گفتم.

او گفت: او، پسر عموی من است!

گفتمش: مهمان را حرمتی است؛ تو را به خدا سوگند می‌دهم، که او را امروز به نگاهی بهرمند ساز!

گفت: صلاح حال او، در آن است که مرا نبیند!

اما، من گمان بردم که خودداری او از این کار، به سابقه خویشتن داری است، پیوسته او را سوگند دادم، تا پذیرفت. و ناخوش می‌داشت.

و آنگاه که پذیرفت، او را گفتم: پدر و مادرم به فدایت! وعده خویش را هم اکنون انجام می‌دهی؟

گفت: از پیش برو! و من نیز از پی تو می‌آیم، من، به سرعت به سوی جوان رفتم. و گفتم: تو را بشارت باد به دیدن آن که می‌خواهی! او، هم اکنون به سوی تو می‌آید.

در این میان که من، با او سخن می‌گفتم، دختر از پنهان گاه خویش به در آمد. دامن کشان می‌آمد و گام‌هایش غبار می‌انگیخت!

چنان که قامت او در غبار پنهان شد و من، جوان را گفتم: این اوست!

و دختر به پیش آمد. جوان، چون به غبار نگریست، فریادی کرد و بیهوش به صورت بر آتش افتاد. و هنگامی او را از زمین بلند کردم که سینه و صورتش را آتش گرفته بود!!!

دختر بازگشت و می‌گفت: آن که توان دیدار غبار کش‌های ما را ندارد، جمال ما را چگونه تواند دید؟!!

مؤلف گوید: و چه قدر به داستان موسی - بر پیامبر ما و او درود باد -! شبیه است، ولیکن انظر الی الجبل فان استقر مكانه فوسوف ترانی فلما تجلی ربه للجبل جعله دكا و خرّ موسی صعقا فلما افلق قال سبحانك تبت الیک و اننا اول المؤمنین^۱.

^۱ - و چون موسی به میعاد ما آمد و پروردگارش با او سخن گفت عرض کرد پروردگارا خود را به من بنمای تا بر تو بنگرم فرمود هرگز مرا نخواهی دید لیکن به کوه بنگر پس اگر بر جای خود قرار گرفت به زودی مرا خواهی دید پس چون پروردگارش به کوه جلوه نمود آن را ریز ریز ساخت و موسی بیهوش بر زمین افتاد و چون به خود آمد گفت تو منزهی به درگاهت توبه کردم و من نخستین مؤمنانم (سوره ۱۷ الانعراق)

«ده اصل برای انتخاب شریک زندگی مناسب»

نویسنده: دکتر نیل کلارک وارن

مترجم: مهدی قراچه داغی

سید شهاب الدین ادیبی و آزاده آرمان‌پناه*

اصل پنجم:

عشقی در اعماق وجود خود بیابید و آنرا به دقت ابراز کنید.

داستان خنده دار مورد علاقه من ماجرای کالوین و هالیس است که آنرا شخصی بنام بیل واترسون نوشته است. به نظرم خنده دارترین و در ضمن آموزنده ترین داستان فکاهی است که تا کنون خوانده‌ام. ماجرا درباره پسر کوچکی به نام کالوین و بیل دروغین او هالیس است.

هالیس تنها برای کالوین زنده است.

یکی از روزها کالوین و هالیس روی برفها قدم می زدند. کالوین از هالیس می پرسد:

«عاشق شدن یعنی چه؟»

هالیس از رفتن باز می ماند، به فضای اطراف چشم می دوزد و بعد می گوید: «فرض کن کسی که مورد نظر توست از کنسارت رد می شود...» کالوین سرایا گوش می شود.

«ابتدا قلبت فرو می ریزد. احساس غریبی پیدا می کنی.»

کالوین سرش را تکان می دهد. «بعد این احساس به مغزت می رسد. گیج و منگ می شوی. مغزت از کار می افتد، دهانت باز می ماند و تو آنقدر به این شکل باقی می مانی تا او از تو دور شود.»

کالوین در حالیکه به نظر می رسد شوکه شده است می پرسد: «این یعنی عشق؟»

و بعد می گوید: «بله یکبار این حالت را پیدا کردم، اما فکر کردم شیش داخل لباسم شده است.»

بیل واترسون، خالق هالیس احتمالاً یک متخصص بین المللی در زمینه عشق نیست، اما در اینجا به مطلب ظریفی اشاره می کند، بینش روشن گرانه دارد. وقتی به بحث عشق می رسد هالیس حرفهایی می زند که به اتفاقاتی که در درون ما در شرایط بروز عشق می افتد اشاره دارد.

کسی می گوید: «عشق خاصه جوانها، میانسالها و سالمندان است.»

برای همه عشق نیروی سرشاری است که به زندگیمان نیرو می دهد و انقلابی در روابطمان با دیگران ایجاد می کند. عشق می تواند اعجاز کند، می تواند کار دشوار را به فرصتهایی مناسب تبدیل کند، می تواند انگیزه دهنده رفتارهای شجاعانه باشد. عشق بزرگترین چیزهای روی زمین است.

هدف واقع در پس اشتیاق

تردید دارم که علوم پزشکی و یا پژوهش های روان شناختی بتوانند به طور کامل دلیل جذب شدن دونفر را به یکدیگر توضیح دهند. اما به نظر می رسد که هر کس در زندگی خود تصویری از همسر ایده آل را بدک می کشد. هر کس در رویای خود کسی را دارد. بعد ناگهان شخصی نزدیک به این شخصیت دلبخواه خود را می بیند، با دیدن او مواد شیمیایی به خصوصی در وجودش تولید می شود و تجربه ای را ایجاد می کند که نمونه اش را هالیس توضیح داد. بخشی از رویای هر کس را مشخصات جسمانی می سازد، شکل بدن، حالت چهره، بو، حالت پوست، رنگ مو و غیره. در مواقعی نیز این همخوانی تنها با توجه به وضع ظاهر است مطمئناً شما هم داستان مشهور شکسپیر، یعنی رومئو و ژولیت را خوانده اید یا فیلم آنرا تماشا کرده اید. وقتی رومئو در آن اطاق پر از جمعیت ژولیت را می بیند، در اولین نگاه چیزی شبیه عشق در او زبانه می کشد. وقتی این دو باهم حرف زدند، ژولیت هم به احساس مشابهی رسید. یا آنکه

* - مشاورین مرکز مشاوره دانشگاه شیخ بهایی

خاتواده های آنها دشمنان قسم خورده یکدیگر بودند، دو عاشق جوان شیفته یکدیگر شدند. شاید شما هم احساسات مشابهی را تجربه کرده باشید.

این احساسات با آنکه سرکش و شهوانی هستند آنقدرها دوام نمی آورند و پا دست کم به این شکل و به این درجه باقی نمی ماندند. اگر اینگونه باقی بمانند نظام جسمانی ما بهم میریزد.

با این حال عشق شهوانی تا زمانی که دوام دارد خدمت قدرتمندی ارائه می دهد. توجه دو جنس مخالف را آنقدر بهم جلب می کند تا ساختار پردوامی برای رابطه اشان ایجاد شود. اما تجربه عشق شهوانی هرگز آنها را برای همیشه در کنار هم قرار نمیدهد. ایجاد ساختارهای پر دوام برای برقراری یک رابطه به زمان طولانی و تلاش فراوان احتیاج دارد و اگر دو نفر به لحاظ جسمانی مجذوب یکدیگر نشوند این تلاش زیاد صورت خارجی پیدا نمی کند.

به اعتقاد من آن حادثه ای که سبب می شود دلتان به اصطلاح فرو بریزد، درک این مطلب است که کسی را یافته اید که میتواند عمیق ترین نیازها و امیال شما را ارضا کند.

همه ما نیازهای مختلف و متعدد داریم. نیازهای جسمانی، جنسی، اجتماعی و ارتباطی. اما قدرتمندترین آنها با احساس و برداشتی که از خود داریم ارتباط دارد، ما دقیقاً نیازمند آن هستیم که شخص دیگری ما را مطلوب، جذاب و دوست داشتنی بباید و اگر این شخص کسی باشد که او را دوست نداریم و تحسین کنیم، فکر و تصور اینکه او هم ما را به همین شکل میخواد بسیار تعیین کننده است. همین که بدانی به همین شکلی که هستیم جذاب و خواستنی هستیم، احساس بسیار خوبی را در ما ایجاد می کند.

این وظیفه دیگر عشق شهوانی است. تجربه کردن اینکه خواستنی و ارزشمند هستیم، وقتی دو نفر به شدت جذب یکدیگر می شوند، حرمت نفسشان به مقدار زیاد افزایش پیدا می کند. زیرا وقتی می بینیم شخص دیگری به ما علاقمند است درباره خود احساس و برداشت بهتری پیدا می کنیم و خود را جذاب و خواستنی می بینیم. اینگونه است که وقتی دو نفر به هم عشق می ورزند، نه تنها یکدیگر بلکه خودشان را بیشتر دوست می دارند.

«عشق شهوانی می تواند سازنده یا مخرب باشد»

به اعتقاد من آفرینش عشق شهوانی از سوی خداوند از جمله مهمترین آفرینش های پرودگار عالم است. قویاً معتقدم که برای عشق عمیقی که میان دو نفر وجود دارد جانشینی و جایگزینی نمی توان یافت اما در مراحل آغازین یک رابطه در ابزار این احساسات باید دقت کافی مبذول داشت.

عشق شهوانی می تواند عقل را کور و اندیشه منطقی را مخدوش سازد. اگر کنترل آگاهانه ای اعمال نشود زوج به وجد آمده به شکلی رفتار می کنند که به رابطه آنها و به خودشان لطمه می زند، در اینجا این سوال مطرح می شود که زن و مرد قبل از ازدواج تا چه اندازه باید باهم صمیمی شوند و تماس داشته باشند. این کتاب در حوصله آن نیست که به مسایل جنسی بپردازد. اما من شخصاً معتقدم تا زمانی که ازدواج تحقق نیافته است لازم است که زن و مرد خوشتن داری کنند و حد و حدود را رعایت نمایند. کسانی که قبل از ازدواج اقدام به برقراری تماسهای جنسی می کنند بطور کلی قدرت تصمیم گیری و درست اندیشی خود را از دست می دهند. به همین دلیل قویاً معتقدم که تماس جنسی قبل از ازدواج صلاح نیست. داشتن تماسهای جنسی قبل از ازدواج تصمیم گیری صحیح را مخدوش می کند. وقتی زن و مرد تحت تأثیر سیر در ابرها نتوانند عاقلانه تصمیم گیری کنند دیری نمی پاید که احساساتشان در هم فرو باشد و به مشکلات عیدیده ای در زندگی زنانشوی خود می رسند. تا چند سال پیش در جامعه آمریکا هر گونه تماس جنسی قبل از ازدواج محکوم شناخته می شد و مردم هم راعی مسایل اخلاقی بودند. اما متأسفانه شرایط در این کشور تغییر کرده است. متأسفانه برنامه های تلویزیونی، آگهی های تجاری، فیلم های سینمایی و بسیاری از مجلات از حد و حدود اخلاقیات عدول می کنند و این طرز برخورد به زندگی زنانشویی مردم و سلامت آن لطمه فراوان زده است و در نتیجه شاهد آنیم که بسیاری از ازدواجها در هم فرو می باشند. البته میداد گمان کنید که من از جریانات روز پرت هستم، اما پس از سالها مشاوره با زوجها به این نتیجه رسیدم که داشتن روابط جنسی بدون ازدواج یا قبل از آن به ثبات اجتماعی و قوام زندگی زنانشویی به شدت لطمه می زند. هر چه بیشتر به صحتهای زن ها و شوهرها گوش می دهیم، بیشتر متقاعد می شوم که باید در نظام فکری خود در زمینه مسایل جنسی انقلاب کنیم (در آمریکا منظور است). اگر خواهان داشتن خانواده ای سالم و توانمند هستیم باید میان عشق و سکس تفاوت بگذاریم.

دامه دارد...

روزی یکی از دوستان بهلول گفت: ای بهلول! من اگر انگور بخورم، آیا حرام است؟ بهلول گفت: نه! پرسید: اگر بعد از خوردن انگور در زیر آفتاب دراز بکشم، آیا حرام است؟ بهلول گفت: نه! پرسید: پس چگونه است که اگر انگور را در خمره ای بگذاریم و آن را زیر نور آفتاب قرار دهیم و بعد از مدتی آن را بنوشیم حرام می شود؟... بهلول گفت: نگاه کن! من مقداری آب به صورت تو می پاشم. آیا درد می آید؟ گفت: نه! بهلول گفت: حال مقداری خاک نرم بر گونه ات می پاشم. آیا درد می آید؟ گفت: نه! سپس بهلول خاک و آب را با هم مخلوط کرد و گلوله ای گلی ساخت و آن را محکم بر پیشانی مرد زد!

مرد فریادی کشید و گفت: سرم شکست! بهلول با تعجب گفت: چرا؟ من که کاری نکردم! این گلوله همان مخلوط آب و خاک است و تو نباید احساس درد کنی، اما من سرت را شکستم تا تو دیگر جرات نکنی احکام خدا را بشکنی!

پادشاهی از حکیمی طلب نصیحت کرد. حکیم گفت: از تو مسئله ای پرسم بی نفاق جواب می گویی؟ زر را دوست تر داری یا خصم را؟

گفت: زر را. گفت: چون است که آن را که دوست تر می داری این جا می گذاری و آنچه دوست نمی داری با خود می ببری؟

پادشاه بگریست و گفت: نیکو پند دادی...

روزی سگی در پی آهوئی می دوید، آهو روی عقب کرد و گفت: ای سگ رنج ببهوده به خود راه مده که به من نخواهی رسید زیرا که تو در پی استخوان می دوی و من در پی جان و طالب استخوان هرگز به طالب جان نمی رسد.

دزدی بسته ای یافت که در آن چیز گرانبهائی بود و دعایى نیز پیوست آن بود... آن شخص بسته را به صاحبش برگرداند. او را گفتند: چرا این همه مال را از دست دادی؟ گفت: صاحب مال عقیده داشت که این دعا، مال او را حفظ می کند ... من دزد مال او هستم، نه دزد دین او... اگر آن را پس نمی دادم و عقیده صاحب آن مال، خللی می یافت، آن وقت من، دزد باورهای او نیز بودم و این کار دور از انصاف است.

حکایت شیرین از سعدی

پادشاهی در یک شب سرد زمستان از قصر خارج شد. هنگام بازگشت سرباز پیری را دید که با لباسی اندک در سرما نگرانی می داد. از او پرسید: آیا سردت نیست؟ نگهبان پیر گفت: چرا ای پادشاه اما لباس گرم ندارم و مجبورم تحمل کنم. پادشاه گفت: من الان داخل قصر می روم و می گویم. یکی از لباس های گرم مرا برایت بیاورند. نگهبان ذوق زده شد و از پادشاه تشکر کرد. اما پادشاه به محض ورود به داخل قصر وعده اش را فراموش کرد. صبح روز بعد جسد سرمازده پیرمرد را در حوالی قصر پیدا کردند. در حالی که در کنارش با خطی ناخوانا نوشته بود: ای پادشاه من هر شب با همین لباس کم سرما را تحمل می کردم. اما وعده لباس گرم تو مرا از پای درآورد !!

مناسبت‌ها در فصل زمستان ۹۶

۴ دی (ولادت حضرت عیسی مسیح (ع))

إِنَّ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَامَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ، فَقَالَ: يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ، لَا تُخَذِّلُونَا بِالْحِكْمَةِ الْجَهْلِيَّةِ فَتُظْلِمُونَا، وَ لَا تَمْنَعُونَا أَهْلَهَا فَتُظْلِمُونَهُمْ.

پیامبر خدا (ص) فرمود: عیسی بن مریم (ع) در میان بنی اسرائیل ایستاد و گفت:

ای بنی اسرائیل! حکمت را برای نادانان بازگو نکنید که در این صورت، به حکمت ستم کرده اید، و آن را از اهلش دریغ نکنید که در این صورت، به آنان ستم کرده اید. «مَنْ لَا يَحْضِرُهُ الْفَقِيه»

۶ دی (۸ ربیع الثانی) ولادت امام حسن عسکری (ع)

امام عسکری علیه السلام: مَنْ كَانَ الْوَرَعُ سَجِيَّةً وَالْكَرَمُ طَبِيعَةً وَ

الْحِلْمُ خُلُقَةً، كَثُرَ صَدِيقُهُ؛

امام عسکری علیه السلام فرمودند: کسی که پارسایی خوی او،

بمخندگی طبیعت او و بردباری خصلت او باشد، دوستانش زیاد

شوند.

۸ دی (۱۰ ربیع الثانی) وفات حضرت معصومه (س)

۳ بهمن (۵ جمادی الاول) ولادت حضرت زینب (س)

برای تو می نویسم، ای زینب! ای که فریاد با تو آغاز شد و بیداد با تو رسوا! ای آزاد اسیر! ای قامت سبز اعتراض! ای نهال بارور ایثار! ای جاری زلال متانت! ای آیه صراحت و عفت! ای آذرخش خشم! ای مظهر لطافت و رحمت! چگونه می توان تو را گفت، تو را نوشت، قلم در ابهام شناخت مانده است. انسان، در زیبایی کامل در تو متجلی است.

۱۱ بهمن (۱۳ جمادی الاول) شهادت حضرت فاطمه زهرا (س)

۱۲ بهمن آغاز دهه فجر و ۲۲ بهمن پیروزی انقلاب اسلامی ایران

۱۸ اسفند (۲۰ جمادی الثانیة) ولادت حضرت فاطمه زهرا (س) - تولد امام خمینی (ره) رهبر کبیر انقلاب اسلامی

۲۱ اسفند روز بزرگداشت نظامی گنجوی

زندگینامه: حکیم جمال الدین ابو محمد الیاس بن یوسف بن زکی بن مؤید نظامی گنجوی از داستانسرایان بزرگ و استادان مسلم در سرودن شعر تمثیلی و بزمی است. او در سال ۵۲۵ در شهر گنجه متولد شد و همه عمر را به جز سفر کوتاهی که به دعوت قزل ارسلان (۵۸۱-۵۸۷) به یکی از نواحی نزدیک گنجه کرد، در وطن خود باقی ماند تا در سال ۶۱۴ یا ۶۱۹ در همین شهر وفات کرد و به خاک سپرده شد.

چنانچه از اشعار او معلوم می شود «فضیلت نظامی منحصر به شعر و شاعری نبوده و از جوانی به فنون ادب و تاریخ و قصص علاقه داشته و درتحصیل علم همت کرده و مخصوصاً درنجوم صاحب اطلاع بوده است چنانکه خود گوید:
هر چه هست از دقیقه های نجوم— با یکایک نهفته های علوم

خوندم و هر ورق که می‌جستم ——— چون ترا یافتم ورق شستم
دوران زندگی نظامی با دوره حکومت اتابکان آذربایجان و موصل و شروانشاهان هم زمان بوده است. تعلق خاطر نظامی به تصوف
زندگانی وی را بیشتر با زهد و عزلت همراه کرده و این امر او را از وابستگی به دربارهای سلاطین دور کرده است.

۲۲ اسفند روز بزرگداشت شهدا

۲۸ اسفند ولادت حضرت امام محمد باقر (ع)

اخبار دانشگاه در فصل زمستان ۹۶

- مراسم عطر افشانی گلزار شهدای گمنام بهارستان در تاریخ ۹۶/۱۱/۱۲ به مناسبت دهه فجر

- اردوی زیارتی مشهد مقدس ویژه دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاه شیخ بهایی

اهداف برگزاری مسابقات ACM در تاریخ ۱۰ اسفندماه ۹۶

کارگروه ACM دانشگاه شیخ بهایی، ششمین دوره مسابقات برنامه نویسی را، با هدف ارتقا سطح برنامه نویسی و مهارت های حل مسئله دانشجویان تحت عنوان "ششمین دوره لیگ مسابقات برنامه نویسی دانشجویی ACM دانشگاه شیخ بهایی" در روز پنج شنبه مورخ ۱۰ اسفند ماه ۱۳۹۶ در محل سایت دانشکده فنی مهندسی برگزار نمود که در مجموع، ۳۹ نفر از دانشجویان در قالب ۱۳ تیم در این مسابقه رقابت نمودند.

اهداف برگزاری مسابقه:

- ۱- شرکت در یک آزمون رقابتی جذاب، به کارگیری دانش تئوری و تبدیل آن به مهارت
- ۲- آشنایی دانشجویان با روال مسابقات برنامه نویسی ACM و کسب تجربه کافی
- ۳- شناسایی دانشجویان علاقه مند و مستعد برای تشکیل تیم های قوی در سطح دانشگاه
- ۴- ایجاد فضا برای کسب تجربه ی کار گروهی و آزمون توانایی دانشجویان در این زمینه ها
- ۵- ایجاد علاقه به مسابقات ACM در شرکت کنندگان
- ۶- افزایش شور و هیجان سازنده در

بین دانشجویان

- ۷- آشنایی با سایر شرکت کنندگان مسابقات کشوری و برقراری ارتباط

این دوره از مسابقات با رویکرد کشوری برگزار شد و علاوه بر پذیرایی از دانشگاه های داخل استان اصفهان مانند دانشگاه صنعتی اصفهان، اصفهان، نجف آباد و ...، افتخار میزبانی دو تیم خارج استان که از دانشگاه صنعتی خواجه نصیر طوسی و

دانشگاه رازی کرمانشاه به اصفهان آمده بودند را نیز داشتیم. که همین امر موجب ایجاد فضایی رقابتی و مهیج در مسابقات شد و توانست وجه خوبی از فعالیت های علمی دانشگاه شیخ بهایی را به نمایش بگذارد.

در این دوره از مسابقات برنامه های متنوعی برای شرکت کنندگان تدارک دیده شد و تلاش بسیار شد تا نحوه برگزاری و سبک مسابقه، به مسابقات بین المللی ACM نزدیک باشد.

برگزاری همایش "چگونه ارائه دهیم؟" در تاریخ ۱۰ اسفند ۹۶ توسط مرکز کارآفرینی دانشگاه

این رویداد با ۵۰ شرکت کننده برگزار شد این رویداد یکی از کارگاه های رویداد "از ایده تا اجرا" بود و برای شرکت کنندگان این رویداد الزامی بود که در تاریخ ۱۰ اسفند ساعت ۱۰ در دانشگاه شیخ بهایی برگزار شد. در ابتدای برنامه سخنرانی با موضوع "چرا نیاز است ارائه دهیم؟" توسط پیمان کاظمی مدیر شتابدهنده اکسل اصفهان ارائه شد.

پس از آن علیرضا کاظمی نیا هم بنیان گذار استارتآپ های آقای مترجم و ناربو از استارتآپ های خود و نحوه ی راه اندازی آن ها و مشکلاتی که وجود دارد برای شرکت کنندگان توضیح دادند. و در قسمت پایانی رویداد سه نفر از شرکت کنندگان در مورد خود و کسب و کارشان و تجربیات خود برای شرکت کنندگان ارائه ای دادند.

این رویداد توسط مرکز کارآفرینی دانشگاه شیخ بهایی با همکاری اعضای انجمن علمی مهندسی کامپیوتر و اطلاعات دانشگاه شیخ بهایی برگزار شد که در سطح استان اصفهان و کشور تبلیغات گسترده ای داشت.

برگزاری پنجمین دوره رویداد از ایده تا اجرا "راه اندازی کسب و کار اینترنتی" توسط انجمن علمی مهندسی کامپیوتر

از "ایده تا اجرا" یک کارگاه دوازده روزه با رویکردی آموزشی-تجربی است که در تاریخ ۱۶ اسفند ۹۶ در دانشگاه شیخ بهایی برگزار گردید. در این رویداد شرکت کنندگان علاقه مند به فرایند کارآفرینی و استارت آپ، گرد هم می آیند تا در ۲ روز تمام دانش مقدماتی لازم جهت ورود به حوزه کارآفرینی را فرا گیرند.

تفاوت های عمده این رویداد با دیگر رویدادهای کارآفرینی برگزار شده در کشور مانند "استارت آپ ویکند" در این است که برخلاف "استارت آپ ویکند"، در این رویداد شرکت کنندگان پس از آموزش تمامی مباحث مورد نیاز و تشکیل تیم، اقدام به ایده پردازی به صورت تیمی می کنند که این امر باعث بالا رفتن کیفیت ایده های ارائه شده در چنین رویدادی میگردد. در این رویداد و در روز اول به شرکت کنندگان، طی یک کارگاه آموزشی جذاب، آموزش داده می شود که چگونه می توان در زمینه کسب و کارهای اینترنتی از هیچ به یک ایده ناب و جهانی دست یافت. سپس چگونه می توان این ایده را به یک مدل کسب و کار با کیفیت تبدیل کرده و نظر سرمایه داران را به آن جلب کرد. در ادامه و در انتهای روز اول، هر یک از شرکت کنندگان در یک تیم موضوعی مانند سلامتی، گردشگری، تفریح و سرگرمی، آموزش و ... عضو می شوند و با تمامی شرکت کنندگانی که آن موضوع را انتخاب کرده اند یک تیم را تشکیل می دهند.

در مرحله بعد و در روز دوم، هر یک از تیمها با کمک تسهیل کننده ای که مخصوص هر تیم مشخص شده است وظیفه طوفان فکری، یک ایده را در حوضه کاری تیم انتخاب کرده و سپس با کمک تسهیل کنندگان و مربیان، یک مدل کسب و کار پیشنهادی برای ایده ارائه می دهند. در پایان روز دوم، هر تیم ۵ دقیقه فرصت دارد تا ایده خود را به همراه مدل کسب و کار پیشنهادی به داوران رویداد که از میان کارآفرینان و سرمایه گذاران شهر انتخاب شده است، ارائه دهد. آنچه در این برنامه اهمیت فراوان دارد این است که ایده های خوب لزوماً ایده های ناب نیستند. چه بسا بتوان یک ایده ساده و تکراری را تبدیل به یک محل درآمد بسیار پرسود نمود!

اطلاع رسانی:

یکی از مهم ترین نکات موفق برگزاری یک رویداد اطلاع رسانی جامع است.

این رویداد از طریق سایت های:

lctstartups.ir, startup.shbu.ac.ir, ssa.shbu.ac.ir ssa.shbu.ac.ir,

و همچنین از طریق روزنامه‌ی اصفهان امروز، روزنامه نسل فردا، کانال تلگرام اتحادیه انجمن‌های علمی مهندسی کامپیوتر کشور، کانال تلگرام بهارستان سلام و نیز با نصب پوستر در دانشگاه شیخ بهایی و دانشگاه شهید اشرفی و دانشگاه دولتی اصفهان اطلاع رسانی شد.

حامیان رویداد:

- بدون شک یک برگزاری همایشی بزرگ در این سطح بدون جذب حمایت‌های مالی و معنوی از دیگر ارگان‌ها امکان پذیر نمی باشد خوشبختانه تیم اجرایی همایش با جذب حامیانی نظیر ایونت سنتر، بازارتجه، تپ سی، نارپو و آقای مترجم توانست در این زمینه نیز عملکرد قابل قبولی را داشته باشد و قسمتی از هزینه‌های جوایز رویداد را تأمین نمایند.
- در این قسمت کمک‌های مالی دانشگاه کمک شایانی در برگزاری هرچه بهتر رویداد، به دبیرخانه اجرایی رویداد بود.
- همچنین حامیان رسانه‌ای روزنامه‌ی نسل فردا و روزنامه اصفهان امروز و اتحادیه انجمن‌های علمی مهندسی کامپیوتر کشور و مرکز توانمندسازی و تسهیل‌گری کسب و کارهای نوپای فاوا بودند.

روند اجرای رویداد:

این رویداد با ۷۷ شرکت کننده و ۱۱ تسهیلمگر با تشکیل ۱۱ گروه ۸ تایی برگزار گردید. موضوعاتی که

در این رویداد بررسی شد موضوعات گردشگری، خدمات، خرید و فروش، بازی و سرگرمی، آموزش، سلامت و موضوع آزاد بود.

در روز چهارشنبه محمد رضا صالحی بوم کسب و کار را طی کارگاهی به شرکت کننده‌ها توضیح دادند.

پس از آن کارگاهی با سخنرانی عزیز بنی هاشمی در رابطه با *team work* (کار تیمی) ارائه داده شد.

و سپس گروه‌ها کار تیمی خود را آغاز کردند و به ایده پردازی پرداختند.

در پایان این روز (چهارشنبه) تیم‌ها به یک ایده رسیدند که آن ایده کسب و کارشان را شکل می‌داد.

و اما در آغاز روز پنج شنبه تیم‌ها با تکمیل بوم خود آماده ی ارائه ی ایده خود به داوران شدند.

در پایان روز پنجشنبه، هر تیم ۵ دقیقه فرصت داشت تا ایده خود را به همراه مدل کسب و کار پیشنهادی به داوران رویداد که از میان کارآفرینان و سرمایه

گزاران شهر انتخاب شده بودند ارائه دهند و در پایان ۳ ایده برتر توسط هیئت داوران انتخاب گردیدند و به رسم یاد بود جوایزی دریافت نمودند.

ایده های برتر:

تیم اول با نام "مراس" و با این ایده که در زمان فوت یکی از عزیزان دغدغه های خانواده های داغدار شدیداً در کنار دغدغه برگزاری هرچه آبرومندانه تر و بهتر مراسم ترحیم آن عزیز از میان رفته احساس می شود و نیز افراد سالمند نمی خواهند پس از مرگشان مراسم را به کسی تمهیل کنند و اینکار باعث صرفه جویی زمان و هزینه ها می شود. تیم مراسم راه های ارتباطی و کانال توزیع را سایت های خانه های سالمندان اعلام کردند. این ایده از نظر داوران امتیازات بیشتری در قسمتهای مختلف کسب نمود و ایده ی برتر این رویداد معرفی شد.

تیم دوم با نام "ایرانویج" با ایده ی افزایش راز فرهنگ ایرانی برای توریست های خارجی.

در واقع ارائه پکیچی به توریست ها که شامل لباس محلی استانی می باشد که قصد سفر به آن را دارند و قبل از سفر از طریق سایت می توانند چهره خود را در آن لباس ببینند و ترغیب سفر به آن استان شوند و می توانند با تاریخ کهن ایرانی و صنایع دستی و سنتی آن آشنا شوند. همچنین این ایده می تواند باعث گسترش سنت و فرهنگ ایرانی به خارج از مرزهای ایران عزیزمان شود.

تیم سوم با نام "LanLan" برگرفته از یک آرزوی ساده است.

تصور کنید که یادگیری کلمات ضروری زبان، به سادگی بازی کردن باشد. آن هم یک بازی جالب و ماجراجویانه ی اندرویدی. ایده پردازان LanLan یک بازی داستانی پرماجرا طراحی کرده اند که در جریان بازی داستانی هیجان انگیز در سرزمین تسخیر شده ی "LanLan" اتفاق می افتد. این بازی لغات پر کاربرد و سطح بندی شده ی زبان انگلیسی را به کاربر آموزش می دهد. کاربر در طول بازی با

چالش هایی مواجه خواهد شد و برای گذراندن این چالش ها نیاز به یادآوردن کلماتی دارد که در ابتدای مرحله به او آموزش داده شده اند. در ساختار این بازی از "روش لایتنر" جهت تثبیت لغات در حافظه ی کاربر و از متد عادت سازی "تلاش و پاداش" جهت بهبود سیک یادگیری او استفاده شده است. این بازی برای کاربران با سطوح مختلف زبان طراحی شده است و

همچنین محدودیت سنی ندارد و مخاطبین به شرط آشنایی ابتدایی با زبان انگلیسی، می‌توانند برای ارتقاء دانش لغات خود از آن استفاده کنند.

سخن آخر:

در پایان لازم می‌دانیم از دکتر زعفرانی ریاست دانشگاه شیخ بهائی، دکتر خاتون آبادی معاونت فرهنگی دانشجویی دانشگاه شیخ بهائی، دکتر قاسم آقایی ریاست دانشکده فنی مهندسی و مهندس تابعی مسئول انجمن علمی مهندسی کامپیوتر و فناوری اطلاعات و مهندس شهشانی مسئول مرکز کارآفرینی دانشگاه شیخ بهائی که در برگزاری این رویداد مساعدت‌های لازم را انجام دادند و تجربیات خود را در اختیار تیم اجرایی قرار دادند تقدیر و کمال تشکر و سپاس را داشته باشیم. امیدواریم از هم فکری این اساتید در برگزاری هر چه بهتر برنامه‌های آینده نیز بهره‌مند شویم.

اسامی برگزارکنندگان:

اعضای انجمن علمی مهندسی کامپیوتر و فناوری اطلاعات و مرکز کارآفرینی دانشگاه شیخ بهائی:

عرفان بقائی، زهرا سلمانی، امیرپارسا رحیمیان، سحر حسینی، دانیال صالحی، زهرا عبائیان، نیلوفر بکتاشیان، زهرا رخشا، پویا باقریه، دانیال عابدینی، رحیمه اسماعیلی، فرزانه حاجی رسولی، امیرحسین سروش

مشاور و مسئول انجمن علمی مهندسی کامپیوتر و فناوری اطلاعات: مهندس مهدی تابعی
دبیر انجمن علمی مهندسی کامپیوتر و فناوری اطلاعات: عرفان بقائی

تسهیل‌گران:

طاها قاسمی، علی کنعانی، سید ابوالفضل شرافت، زهرا فیروزی، عاطفه بقائی، محمد مهاجری، بهمن بهراد جم، افروز کریم‌بندی، فاطمه موسی کاظمی، حمیدرضا اشکیان، دانیال کریم زاده

سخنرانان: محمد رضا صالحی، عزیز بنی هاشمی

مربیان (منتورها):

سید محمد حسن شهشانی، محمود باقری، عزیز بنی هاشمی، محمد جواد مجلسی، علیرضا کاظمی نیا، میثاق آقاخانی، عاطفه داوریان، محمدعلی زاهدی، محمد رضا صالحی

داوران :

مهندس احسان نصر ، مهندس سید محمد حسن شهشهانی، مهندس سید مهرداد هاشمیان

جشن میلاد حضرت فاطمه زهرا (س) و نوروز باستانی توسط کانون مراسم های فرهنگی

کانون مراسم های فرهنگی دانشگاه در تاریخ ۹۶/۱۲/۲۰ به مناسبت میلاد حضرت زهرا (س) و نوروز باستانی جشنی برگزار نمود. از برنامه های این جشن قرائت قرآن، پخش سرود جمهوری اسلامی ایران، سخنرانی ریاست محترم دانشگاه و معاونت فرهنگی و دانشجویی، مسابقه، موسیقی، استندآپ کمدی، اهدای جایزه به دانشجویانی که نام زهرا و فاطمه داشتند و برنامه های شاد دیگر.

- سفره هفت سین گروه مهندسی کامپیوتر با اعضای هیئت علمی گروه در روزهای پایانی سال ۹۶

سفره هفت سین خوابگاه دانشگاه شیخ بهایی در روزهای پایانی سال ۹۶

فقط وقتی دوستانم جمعند و اصرار میکنند مصرف میکنم

همیشه در جمع و نشستهای دوستانه شروع میشه. معمولاً کم هستن افرادی که برن خودتون تریاک تهیه کنن و تو خلوت مصرف رو شروع کنی. معمولاً ۶۰ درصد اعتیاد از افراد به قاهر دوست سرايت ميگن. برخي متخمين معتقدند اعتياد هم به پيماري مسريه. روند اعتياد اينچوريه که ابتدا در جمع هاي دوستانه و اون حس و حال هاي خاص شروع ميشه و تداوم پيدا ميکنه تا زمانيکه فرد خودش راه خريدن مواد رو پيدا ميکنه که کار خيلي سختي هم نيست. بعد از اين مرحله زمينه هاي افزا و بروز مراحلي افشردگي شروع ميشه. ديگه جمع دوستانه در شرايطي که اجبار به مصرف وجود داره معني نميد. از اين به بعد، فرد خودش رو اثر جمع دوستانه تصور ميکنه و مصرف رو ادامه ميده. اما شرايطي که فرد در مراحل فراموشي پسر بيريه و داره مواد رو مصرف ميکنه. ديگه اين جمع هاي دوستانه چندان قوي نيست. اما در شرايطي که فرد در مراحل فراموشي پسر بيريه و داره مواد رو ترک ميکنه باز سر و گه اين دوستان پيدا ميشه. وسوسه هاي گذشته و ياد آوردن جلسات دوستانه باشتن خود مجدداً پيماري ميشه. فرد حتي با دهن دوست هم مصرف خودش، دوباره باهائي رفته خودتون و بعد ۸ ماه پاكي مصرف کرده. معالما در تمام سال هاي تداوم مصرف، به دنبال لذت اواين روز تخرينتون از مصرف مواد ميگردن.

Jame' of Sheikh Bahae

April 2008, Internal Magazine of Sheikh Bahae University

